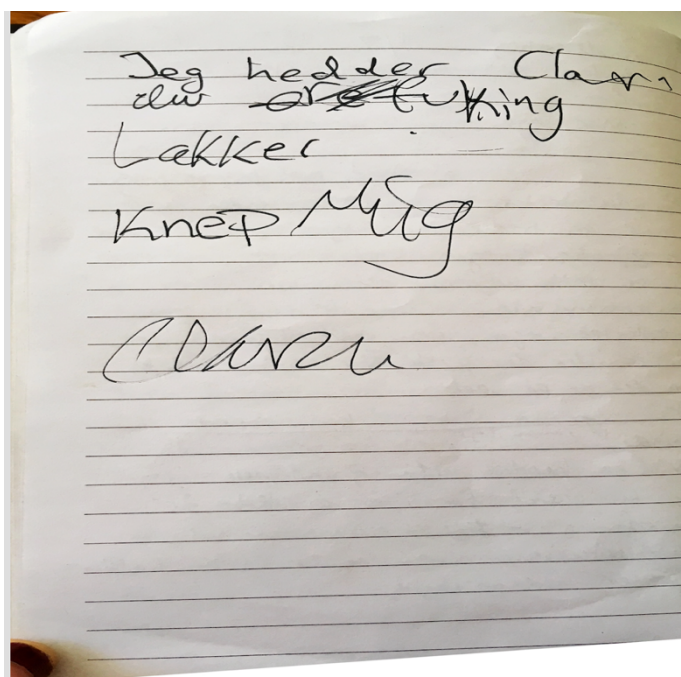

“DET ER JO BARE ROSKILDE”

En undersøgelse af tryghed og utryghed på Roskilde Festival

Rapport

Emilie Kirstine Holse, kultursociolog

Mette Kousholt, kultursociolog

Malthe Rye Thomsen, antropolog

**Annette Michelsen la Cour, kultursociolog, PhD
(ansvarlig)**

Undersøgelsen er udført på Roskilde Festivalen i 2018 og 2019 af følgende 8 personer: cand. soc. Helle Rotbøl Randløv, cand. soc. Lasse Clemmensen, cand. soc. Emilie Holse, cand. soc. Mette Kousholt, cand. antro. Malthe Rye Thomsen, Nicoline la Cour, Frej Arnfred. Ansvarlig Annette Michelsen la Cour, lektor Syddansk Universitet

Resumé

På RF 2018 og 2019 gennemførte vi et studie af, hvad der skaber tryghed og utryghed på Roskilde Festival. Rapporten er blevet til som følge af en bevilling fra Roskilde Fonden, der havde til formål at skabe viden om hvad der skaber hh. tryghed og utryghed på festivalen. I alt foretog vi 51 interviews på festivalen med 159 festivalgæster i alderen 16-27 år. Vores fokus har været campingområderne L og N, hvor de yngste deltagere ligger. Gennem observationer, semistrukturerede gruppeinterviews og fokusgruppeinterviews har vi identificeret visse former for adfærd, der skaber utryghed. Den indledende undersøgelse i 2018 gav et billede af, at festivalgæsterne overordnet oplevede festivalen som tryk, men også at særligt de kvindelige festivalgæster benytter strategier for at undgå uønskede møder med andre. Vores undersøgelse i 2019 fokuserede derfor på utryghedsskabende fænomener på Roskilde Festival, samt på strategier til at fremme oplevelsen af tryghed. Nærværende rapport bidrager således primært med viden om, hvordan festivalgæsterne tager stilling til og oplever tryghed og utryghed på festivalen. Denne viden sætter vi i perspektiv til antallet af politianmeldte hændelser, som relaterer sig til utryghedsskabende adfærd.

Midt- og Vestsjællands Politis har offentliggjort en opgørelse over anmeldelser på Roskilde Festival i perioden 2011-2019 som viser, at der i de seneste tre år er sket et fald i anmeldelser for blufærdighedskrænkelser, forskellige former for tyveri samt beslaglæggelse af euforiserende stoffer (Midt og Vestsjællands Politi 2019). I de seneste tre år er der samtidig sket en stigning i anmeldelser af vold og voldtægter, om end disse tal fortsat er meget lave til sammenligning med festivalens størrelse og intensitet. Det lave antal af anmeldelser står i modsætning til nogle mediers skildring af en overgrebs- og voldskultur på festivalen. Der er imidlertid en mulighed for store mørketal, viser vores undersøgelse. Måder uønskede hændelser håndteres på viser en meget tolerant og imødekommende festivalkultur, hvor konflikter nedtrappes for at beskytte den investering, som den gode festivaloplevelse er for festivalgæsterne. Vores interviews vidner også om, at festivalgæsterne ikke genkender medie billedet, og i visse interviews kommer det op, at gæsternes forestilling om festivalen var væsentlig anderledes, før festivalen, alene på grund af mediernes fremstilling.

Vores studie har vist, at der på Roskilde Festival eksisterer en kultur, der afføder og fremmer solidaritet, imødekommenhed og tryghed. Festivalgæsterne forbinder ord som frihed, fællesskab, omsorg, respekt, plads til alle, frigørelse og åbenhed med følelsen af at være på Roskilde Festival. Festivalgæsterne skaber og opretholder en venligtsindet og omsorgsfuld festivalkultur. Brugen af begrebet festivalkultur betyder, at der er tale om en normativ og fællesskabende adfærd som praktiseres af flertallet af festivalgæster. Indenfor rammerne af denne festivalkultur låner gæsterne hinanden campingudstyr, deles om alkohol og mad og drager omsorg for hinanden, særligt i situationer, hvor nogle gæster har drukket for meget, været for længe i solen eller får det ubehageligt under koncerter. Nogle gæster låner og giver endda fremmede festivalgæster penge, når de har mistet deres hævekort. Vi ser, hvordan især kvindelige gæster også forsøger at passe på hinanden, når de er utrygge. Følelsen

af at have et socialt sikkerhedsnet er for mange en forudsætning for den gode festivaloplevelse. Festivalkulturens normer og værdier italesættes i stort set alle interviews, og mange af de interviewede udtrykker en følelse af fællesskab med de andre festivalgæster. Dette fællesskab italesættes ofte som *Orange Feeling* og bliver sammen med de orange veste central for følelsen af tryghed.

Midt i denne tryghed ser vi imidlertid, at et ikke ubetydeligt antal festivalgæster ”holder ferie fra deres moral”, i sociologien kaldet en *moralsk ferie*, hvor de eksperimenterer med adfærd, der bryder med hverdagens normer og regler. Der eksperimenteres både med egne og andres grænser, og for andre gæster indebærer det, at festivalen kommer til at byde på irriterende, utrygge og farlige oplevelser. Selvom der ikke eksisterer mange anmeldelser af tyveri, narkotika og grænseoverskridende seksuel adfærd, så viser undersøgelsen at disse fænomener skaber utryghed.

I 55% af undersøgelsens interviews nævntes tyveri som et vilkår, der skabte utryghed for festivalgæsterne. Tyveri af campingudstyr synes til en vis grad at være accepteret – eller måske snarere tålt - og denne ”accept” synes at generere mere tyveri. Noget tyder på, at fænomenet kan betragtes som en moralsk glidebane, der over årene er kommet til at inkludere tyveri af personlige ejendele, ting af større værdi og overskridelse andre typer af grænser for samvær. Det synes at være mest udbredt i L og N, hvor de yngste deltagere ligger. Tyveri fra telte er den største kilde til utryghed blandt festivalgæsterne og foranstaltninger som låse på telte og etablering af godt naboskab har vist sig at være ineffektive præventive strategier mod tyveri.

I 37% af studiets interviews italesatte festivalgæsterne narkotika som utryghedsskabende. Festivalgæsterne beretter ligeledes om, at de bliver utrygge af at møde narkotikapåvirkede festivalgæster. Festivalgæster, som er påvirkede, opleves som utilregnelige, ”for meget”, overdrevne, voldelige og farlige. Der er desuden en frygt for ”drugging” blandt festivalgæsterne, uden at vi dog kan sætte tal på hvor mange, der er ude for det. Vi har imidlertid eksempler på festivalgæster, der er blevet ”drugget” af venner eller af fremmede. Narkotika skaber således utryghed og frygt blandt festivalgæsterne.

I 2017 gennemførte Take Care en undersøgelse, der viste at 20 % af de kvindelige gæster oplevede at blive berørt på en ubehagelig måde (Take Care 2015-2017). Vores undersøgelse viser, at kampagnen Orange Together har en effekt, selvom der på festivalen stadig eksisterer en særlig grænseoverskridende seksualitetskultur. Den kommer til udtryk gennem seksualiserende ølbowlingsregler, og at der stemples ”dislike” på unge kvinders kroppe. Desuden smides unge kvinder over ryggen og løbes afsted med for sjov, og nogle festivalgæster går ind i fremmede menneskers telte uden tilladelse og er krænkende i deres adfærd. Denne kultur praktiseres ikke af alle, men især af nogle mandlige gæster. Vores data viser, at det primært er kvindelige festivalgæster, som udvikler tryghedsstrategier i forhold til grænseoverskridende adfærd. Mange forsøger altid at have en opladt telefon i tilfælde af, at en veninde har brug for hjælp. Til campingfester og koncerter fortæller kvindelige gæster, at de går tættere sammen eller bytter plads, når andre gæster bliver for nærgående. Når de skal hjem om natten, forsøger de at undgå at gå alene, og hvis de ikke kan undgå det, følger de efter større grupper af

mennesker for at føle sig trygge. De kvindelige gæsters festivaloplevelse og seksualitet begrænses, og det skaber en ulige festivaloplevelse.

I sammenhæng med grænseoverskridende adfærd beskrives hele campingpladsen og især L som et ”slaraffenland”. Vores resultater rejser spørgsmålet, om hvorvidt den eksperimenterende, frigjorte og løsslupne festivalkultur er med til at legitimere grænseoverskridende adfærd. Her er vores konklusion, at den gør det muligt for de få at gå til grænsen eller lige over, og det bør vække bekymring. Til slut bidrager rapporten med anbefalinger, som kan modvirke denne grænseoverskridende adfærd.

Indholdsfortegnelse

DEL I: BAGGRUND	6
1. INTRODUKTION	6
1.1 Om Roskilde Festival.....	6
1.2 Undersøgelsens fokus og rapportens struktur	7
2. METODE	8
2.1 Undersøgelsens data.....	8
2.2 Kvalitative metoder.....	8
2.2.1 Gruppeinterviews	9
2.2.2 Observationer	10
2.3 Vores baggrund	10
2.4 Etik.....	11
2.5 Validitet og pålidelighed af studiet	11
DEL II: ANMELDELSER, MEDIEPÅVIRKNING OG TRYGHED.....	13
3. RAPPORTERINGER OM ULOVLIG OG GRÆNSEOVERSKRIDENDE ADFÆRD.....	13
3.1 Tal fra Roskilde Festival og Anmeldelser på RF	13
3.2 Take care- rapport: Festivalgæster og grænseoverskridende seksualitet.....	18
3.3 Opsamling på anmeldelser og statistik om grænseoverskridende adfærd	19
3.4 Den mediepåvirkede festivaloplevelse.....	21
4. ORANGE FEELING OG TRYGHED PÅ FESTIVALEN.....	22
4.1 Roskilde Festivals rammesætning af festivalen	22
4.2 Den eksperimenterende, men trygge festivaloplevelse.....	23
DEL III: UTRYGHED I TRYGHEDEN.....	28
5. TYVERI	28
5.1 Tyveri er respektløst og en dårlig kultur	29
5.2 Nogle ting og nogle steder må man godt stjæle	31
5.3 Mit telt er mit hjem	33
5.4 Naboskab og tyveri	35
5.5 Aflåste telte og medbring ikke værdifulde genstande.....	36
5.6 Delkonklusion	38
6. NARKOTIKA.....	40
6.1 Mødet med den påvirkede.....	40
6.2 Narkotika som utryghedsskaber	42

6.3 At blive “drugget”	44
6.3.1 “Drugging” og voldtægt.....	44
6.3.2 Brud på tillid	45
6.3.3 Mangel på samtykke	45
6.4 Narkotika og fællesskab.....	46
6.5 Delkonklusion	47
7. SEKSUALITET	48
7.1 På gangstierne i campingområdet	49
7.2 Til koncert og campingfester	50
7.3 I og omkring teltet.....	53
7.4 Tryghedsstrategier.....	55
7.4 Delkonklusion	56
8. DET GRÆNSEOVERSKRIDENDE FESTIVALRUM.....	57
DEL IV: KONKLUSION OG ANBEFALINGER.....	60
9. KONKLUSION	60
10. ANBEFALINGER OG INDSATSER	62
11. LITTERATURLISTE	65

DEL I: BAGGRUND

1. INTRODUKTION

1.1 Om Roskilde Festival

Roskilde Festival er en begivenhed, som har fundet sted siden 1971. Det er Nordeuropas største musikfestival med 130.000 deltagere, hvor 30.000 af dem er frivillige. I år 2020 afholdes festivalen for 50. gang. Roskilde Festival drives af en nonprofitorganisation, hvis formål er at støtte initiativer for børn og unge samt at støtte humanitære og kulturelle formål og organisationer.

Roskilde Festival er en begivenhed, som tilbyder en ramme for at feste med jævnaldrende, idet gennemsnitsalderen er 24 år. For nogen er det også en ramme indenfor hvilken, man kan bryde med hverdagens normer og regler. Festivalen varer i 8 dage og giver et fingerpeg om, hvilken type adfærd der er socialt acceptabel. På den ene side dyrkes en kollektivitet, der er omsorgsfuld og tilbyder et fællesskab, hvor man hjælper hinanden og deles om vigtige redskaber som pløkker, presenninger og alkohol, og hvor man passer på og beskytter hinanden mod at komme til skade. På den anden side udfordres den normative forståelse af tyveri som en social uacceptabel handling, hvor alt fra campingstole, borde, porcelænskaniner, badedyr, flag, musikanlæg og andre værdigenstande potentielt bliver en slags *shareware*. I bruddet med hverdagens normer bliver festivalen også et socialt rum, hvor gæsterne eksperimenterer med deres identitet og udfordrer grænser for seksualitet. Festivalen er et tolerant sted, hvor gæsterne føler, at de kan være, hvem de har lyst til at være uden at blive fordømt, men også et sted hvor andres grænser for seksualitet udfordres.

På baggrund af en stigende bekymring for adfærden på festivalen igangsatte Roskilde Festival i 2015 Take Care-projektet for at komme i dialog med festivalgæsterne omkring grænsesøgende adfærd på festivalen. Formålet var her at sikre en tryk festivaloplevelse for alle gæster og at sætte ind over for grænseoverskridende, krænkende eller utryghedsskabende adfærd under festivalen. På baggrund af Take Care-projektet opstår kampagnen Orange Together i 2017, der i dialog med publikum handler om at udvikle en kultur for samtykke gæsterne imellem. Her samarbejder festivalen blandt andet med Midt- og Vestsjællands Politi, Det Opsøgende Team, Everyday Sexism Project Denmark, Dare Gender, Copenhagen Business School og Syddansk Universitet. I takt med den globale #MeToo-bevægelses stigende fokus på sex og samtykke steg mediedækningen af grænseoverskridende adfærd og seksuel vold på festivalen. Den udvikling og den efterfølgende mediedækning har tydeliggjort behovet for en dybere undersøgelse af forekomsten og omfanget af grænseoverskridende og utryghedsskabende adfærd på festivalen. Denne dokumentation foreligger nu med denne rapport fra Syddansk Universitet.

1.2 Undersøgelsens fokus og rapportens struktur

Vores udgangspunkt har været at undersøge, hvilke vilkår, der skaber utryghed for festivalgæsterne. Vi har samtidig spurgt ind til, hvordan tryghed opstår, og kommer på denne måde også ind på tryghedsskabende adfærdsformer. I rapporten tager vi afsæt i et kultursociologisk perspektiv på festivalens kultur, hvor kultur betragtes som de normer, værdier og adfærd, der skaber den gode såvel som den mindre gode festivaloplevelse. Festivaloplevelsen skabes løbende i festivaldagene, men er også indlært under tidligere festivaler. Det er værd at bemærke, at de yngste deltagere derfor har færre forudsætninger for at kende festivalkulturen. Vi udforsker i denne rapport følgende spørgsmål:

Hvad skaber tryghed og utryghed på Roskilde Festival?

Vores data viser, at festivaldeltagelse indebærer at træde ind i et tidsafgrænset unikt fest-rum karakteriseret ved intense og stedsspecifikke oplevelser, der styres af normer og værdier skabt gennem næsten 50 års festivaler. Disse festivalnormer påvirkes af den omkringliggende verdens normer og værdier for adfærd, og der sker hele tiden forandringer. Man træder ind i en festivalkultur, som er både venlig, tolerant, omsorgsfuld, beskyttende og grænsesøgende. Her bliver der grebet ind, når andre festivalgæster ikke har det godt, der ydes omsorg overfor helt fremmede, men der bliver samtidig eksperimenteret med egne og andres grænser. Denne adfærd trives side om side med en mere grænseoverskridende og uønsket adfærd på festivalen. For nogle gæster indebærer andre festivalgæsters eksperimenter med grænser, at festivalen kommer til at byde på irriterende, utrygge og farlige oplevelser. I denne sammenhæng har vi identificeret følgende utryghedsskabende adfærd: Tyveri, narkotikapåvirkede gæster og grænseoverskridende seksuel adfærd.

I del I beskriver vi de metodiske valg og greb, som ligger til grund for undersøgelsen. I del II beskriver og diskuterer vi politianmeldelser og statistik om grænseoverskridende adfærd på festivalen, som er offentligt tilgængelig. Derefter viser vi, hvordan vi på festivalen har indsamlet viden om kultur hvor der er en forventning om imødekommenhed, venlighed, tolerance og solidaritet. Både festivalen og dens gæster opretholder en omsorgskultur, der for mange gæster skaber et socialt sikkerhedsnet på festivalen, der understøttes af festivalens frivillige og dens organisering. I del III præsenterer vi en analyse af de centrale utryghedsskabende former for adfærd nemlig tyveri, indtagelse af narkotika og grænseoverskridende seksuel adfærd. I afsnittet "Det grænseoverskridende festivalrum" sammenfatter vi festivalen som et socialt rum og den grænseoverskridende og uønskede adfærd som praktiseres af festivalgæsterne. I del IV konkluderer vi på rapportens resultater og kommer med anbefalinger til, hvordan festivalen kan gøres mere tryk for alle festivalgæster. Undersøgelsen bidrager således med viden, der kan sikre, at Roskilde Festival fortsat kan skabe en tryk festival.

2. METODE

2.1 Undersøgelsens data

Denne rapport er baseret på 51 interviews med i alt 159 festivalgæster foretaget under Roskilde Festival i 2018 og 2019. 14 interviews er fra 2018, mens 37 interviews er fra 2019. 11 interviews er gennemført i West, 37 interviews er gennemført i East, 3 interviews er gennemført i Silent and Clean (både East og West). Begge år udførte vi observation på festivalen. Udover interviews og observation har vi lavet ekspertinterviews med ansvarlige for Orange Together og med en af Roskilde Festivals egne såkaldte social workers i 2019. Noter fra to møder med i alt tre repræsentanter fra Roskilde Festival i 2018 indgår i datamaterialet, og som eksperter betragtes repræsentanter der beskæftiger sig med henholdsvis festivalen som lærings- og vidensplatform og Take Care-projektet.

I 2019 har der været fokus på campingområderne L og N, her bor de yngste deltagere. 22 interviews er gennemført i L og N.

I vores respondentmasse er der 36 % mænd og 64 % kvinder. Denne overvægt af unge kvinder i datamaterialet skyldes, at Orange Together-kampagnen er rettet mod unge kvinders oplevelse af grænseoverskridende festivaladfærd, og at Roskilde Festival har ønsket viden om unge kvinders festivaloplevelse og tryghed.

Vores interviewpersoner befinder sig i alderen 16-27 år. 37% af de adspurgte befinder sig i aldersgruppen 17-19 år (ca. 60 af vores respondenter¹) med kun fire 16-årige (2,5 %) og 12 respondenter (7,5 %) i alderen 24 år og ældre. Interviews med deltagere i alderen 19-24 år udgør 53 %. En mindre del af interviewpersonernes alder er ikke oplyst. En overvejende del af de interviewede er på Roskilde Festival for første eller anden gang, hvilket hænger sammen med, at L og N traditionelt er de campingområder, hvor man bor som førstegangsdeltager.

Vi imødekommer således Roskilde Festivalens ønske om at få undersøgt den kultur og festivaloplevelse, der knytter sig til især unge og nye festivalgæster, der ligger i campingområderne L og N.

2.2 Kvalitative metoder

---

¹ “ca. 60” betyder, at vi med sikkerhed ved, at 55 respondenter ligger i denne aldersgruppe. Hertil er der fem, der ikke nævner deres alder men siger, at de lige er blevet studenter. Altså er der god chance for at de ligger i denne aldersgruppe.

Denne rapport er baseret på et kvalitativt studie. Kvalitative metoder bruges til at besvare spørgsmålene “hvordan” og “hvorfor”. Kvalitative metoder udmærker sig ved at tage udgangspunkt i reel og oplevet adfærd, der kan bruges til at undersøge den komplekse dynamik, der opstår i mellemmenneskelige og - det særlige for festivaloplevelsen - ofte påvirkede relationer. Denne type viden gør os i stand til at forstå sammenhængen mellem kultur og adfærd, identificere problemer og forstå, hvordan de kan løses.

Kvalitative metoder gør det muligt at få ukendte temaer frem, temaer der er relevante for besvarelsen af undersøgelsens spørgsmål og dermed interessante at forfølge. Ved brug af denne type forskningsmetode kan man udforske temaer, der dukker op undervejs. Styrken ved metoden er, at den bidrager til en kompleks og nuanceret forståelse af data. Helt konkret bliver kvalitativ metode i denne rapport brugt til at skabe et mere komplekst billede af et emne som utryghed og fremme vores viden om oplevelsen af utryghed. Den kvalitative metode bruges endvidere til at udforske folks motiver og strategier, noget der ofte er svært at få frem i spørgeskemaundersøgelser.

2.2.1 Gruppeinterviews

Vi har gennemført semistrukturerede interviews hvilket betyder, at man i interviewet fokuserer på udvalgte tematikker (Leech 2002:5). Vi har fulgt den samme spørgeguide i alle interviews. Denne spørgeguide var det, der styrede interviewet. Vi lod samtidig de interviewede vejlede og fungere som kulturelle eksperter i det undersøgte felt og i forhold til de undersøgte tematikker. Det gjorde vi ved at bruge mindre styrede interviewmetoder, hvor vi gav plads og viste interesse i deres personlige fortællinger og oplevelser af Roskilde Festival. Ved at give plads til at skabe samtale kan vi gribe og følge de fortællinger og meninger der opstår og hermed udvide vores forståelse af emnet. Mindre styrede interviewmetoder skaber et trygt rum ved interviewsituationen, fordi den interviewede både føler sig hørt og anerkendt (Gammeltoft 2010). Det er en fordel, når man for eksempel studerer følsomme emner som utryghed, seksuelle grænser og grænseoverskridende adfærd.

Fordelen ved gruppeinterviews er, at de interviewede hjælper hinanden på vej. I vores interviews, hvor de interviewede kender hinanden i forvejen, opstod der en lang række situationer, hvor festivalgæsterne mindede hinanden om historier, de skulle fortælle - eller historier og oplevelser, de havde glemt eller fortrængt, som var relevante for besvarelse af spørgsmålene. Andre steder kunne forskellige personer i samme gruppe fortælle den samme historie fra forskellige vinkler. En anden fordel er, at det netop er i interaktionen at kulturelt betingede adfærdsmønstre kan afdækkes. Jo flere stemmer på et enkelt emne, jo mere kan vi sige om det. Gruppeinterviews giver os mere information om et tema, især fordi den løsere interviewteknik tillader, at interviewpersonerne tager styringen.

En del af vores interviews har taget form som fokusgruppeinterviews. Fokusgruppeinterviews kan beskrives som; “en forskningsmetode, hvor data produceres via gruppeinteraktion omkring et emne, som forskeren har bestemt” (Halkier 2002:11). Det, der gør fokusgruppeinterviews anderledes end gruppeinterviews er, at forskeren her ved, præcis hvilke emner der er vigtige at diskutere. I praksis betyder det for vores interviews, at vi med nogle gruppeinterviews har lyttet for at finde ud af, hvilke emner der skulle udfoldes, og om der opstår nye tematikker, vi skulle udvikle. Disse udvalgte emner har vi herefter taget med i fokusgruppeinterviews for at teste og udvikle potentialet i tematikken.

2.2.2 Observationer

Vi har udført 2 natlige observationer af gæsternes sociale adfærd og festivalpraksis på campingpladsen. I vores observationer undersøgte vi om festivalgæsterne handler på samme måde, som de fortæller under interviews. Samtidig undersøger vi den del af festivalgæsternes interaktion og adfærd, som de ikke formår at sætte ord på (jf. Oxlund, 2009). Observation af festivaladfærd kan være med til at forklare oplevelsen af utryghed og på denne måde videreudvikle vores analyse. Således er observation en metode til at kunne besvare undersøgelsens problemområde på et mere informeret grundlag.

2.3 Vores baggrund

I mødet med festivalgæsterne og i forhold til forståelse af festivalen har vi ment at køn, alder og erfaring har stor betydning for valget af undersøgere (jf. Cohen 1984:228) og valget af undersøgere har været betinget af erfaring med at være festivalgæst gennem en årrække på Roskilde Festivalen.

Undersøgerne i denne undersøgelse består af tre unge mænd og tre unge kvinder i alderen 24-32 år, hvilket er repræsentativt for festivalgæsterne, hvis gennemsnitsalder er 24 år. Vores alder var en fordel i forhold til at møde og skabe forståelse med festivalgæsterne, da vi selv er erfarne Roskilde Festivalgæster. Initiativtagerne til undersøgelsen startede med at komme på festivalen tilbage i 80erne og 90erne. De øvrige undersøgere har deltaget mellem 6 og 10 gange siden 2006, ligesom vi har deltaget fast i festivalen de seneste år. At kunne genkende og spejle de oplevelser som festivalgæsterne fortalte om, anser vi for at være en metodisk styrke for undersøgelsen. Vi gjorde brug af vores personlige erfaringer med at være på festival i interviewene og kunne på denne måde relatere til festivalgæsternes erfaringer. Vores kendskab til festivalen var en forudsætning for at kunne spørge til centrale emner som tryghed og utryghed uden først at skulle forstå, hvad for eksempel ”øl-bowling”, ”cat-calling” eller ”lap-dance” er. En af vores undersøgere har desuden arbejdet for Orange Together-kampagnen, hvilket var en fordel, da det bidrog med indsigter fra kampagnen i 2018.

Når vi som undersøgere adresserer emner som grænser og intensitet, er det en fordel, at vi på den ene side kan relatere til interviewpersonernes fortællinger og samtidig være analytisk distancerende med vores kultursociologiske og antropologiske faglighed. Sagt på en anden måde kender vi både til mudderet, euforien, trætheden og ekstasen. Vores festivalerfaring bidrager med og er en forudsætning for en dybere forståelse for festivaloplevelsen, hvilket styrker analysen.

2.4 Etik

Kulturforskere har diskuteret etik i forhold til alkoholpåvirkning i interviewsituationen (Rod & Tutenges 2009:357). Et område, der kan stilles spørgsmålstegn ved, er, hvorvidt det er etisk forsvarligt at interviewe folk, der kan være påvirkede. Folk kan under disse omstændigheder sige ting, de ikke mener, eller deres fortællinger kan være underspillede eller opblæste, enten fordi de var påvirkede, da de oplevede det eller påvirkede, mens de fortæller det. Dog er pålideligheden af interviewpersonernes udsagn sikret ved dels en analytisk sammenligning af interviewpersonernes udsagn med vores observationer og til dels ved sammenligning af mønstre af erfaringer og meningsskabelser af festivalgæsternes udsagn på tværs af interviews. Vi har i størstedelen af interviewene forsøgt at interviewe i tidsrummet 12:00-15:00 for at undgå for fulde festivalgæster. Hertil har vi stoppet interviews, hvis festivalgæsterne forekom for påvirkede samt gjort interviewpersonerne opmærksomme på, at interviewene ville blive brugt til forskning.

Alle interviewpersoner er anonyme i undersøgelsen. Vi vurderer derfor, at det er forsvarligt at lave forskning på disse vilkår, netop fordi vi undersøger de rum og de situationer der opstår, når folk er påvirkede. Hertil ser vi, at Roskilde Festivals egne undersøgelser er lavet under lignende forhold. Endvidere blev interviewpersonerne informerede om, at deres udtalelser er anonymiserede i studiet, hvilket havde til hensigt at skabe et trygt rum for interviewpersonerne til at udtrykke sig frit om emner, der kan forekomme sårbare og tabubelagte.

2.5 Validitet og pålidelighed af studiet

Vores fund kan ikke genskabes med præcis samme resultat. Når man undersøger menneskers adfærd og holdning, vil der være elementer, som er kontekst- og situationsbestemte. Hvis man lavede 51 vilkårlige gruppeinterviews på festivalen, ville man ikke få lige præcis de samme data. De problemområder vi har identificeret, anser vi imidlertid også som problemområder, som ville optræde, hvis andre forskere udførte 51 vilkårlige interviews på festivalen.

Validitet er desuden sikret ved at illustrere kompleksitet og paradokser i festivalgæsternes erfaringer og holdninger baseret på dybdegående komparative analyser på tværs af interviews (Bryman 2012). På den måde sikres en ikke-entydig fremstilling af mangfoldigheden af festivalgæsternes erfaringer, og hvordan de skaber mening af deres erfaringer.

DEL II: ANMELDELSER, MEDIEPÅVIRKNING OG TRYGHED

Overblik:

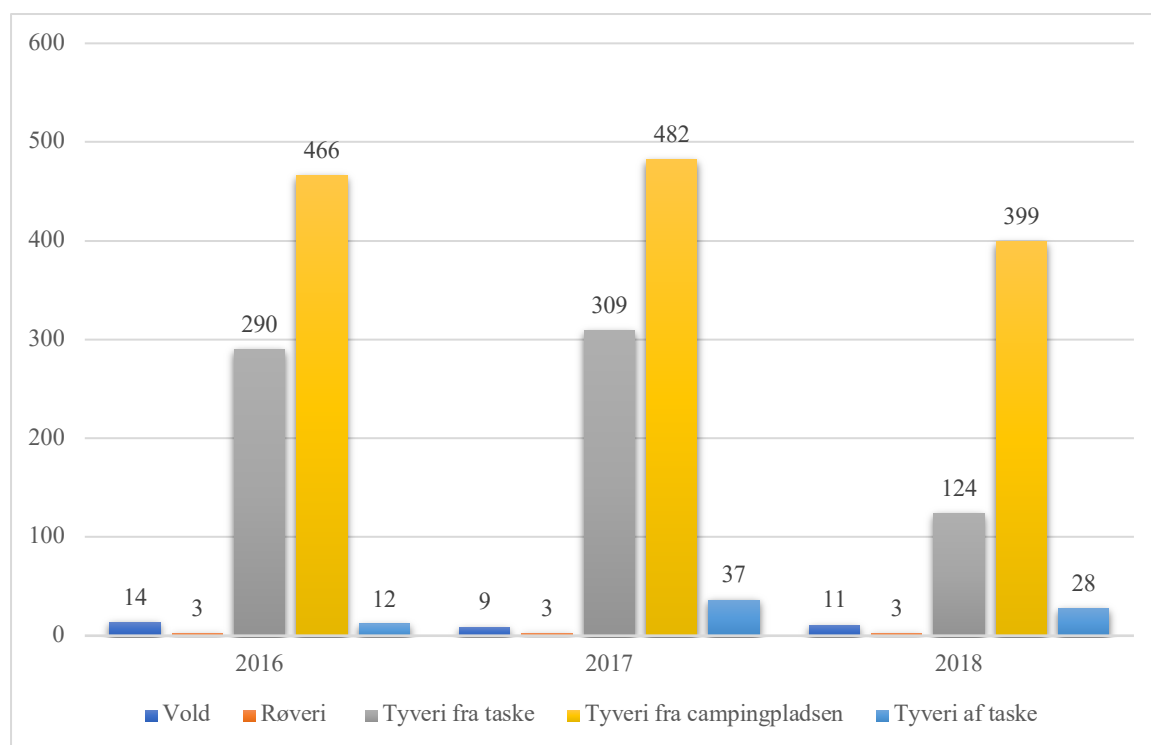
I rapportens anden del præsenterer vi undersøgelsens fund i forhold til tryghed, medie billede og grænseoverskridende adfærd. En væsentlig oplevelse af utryghed på festivalen skabes af ulovlig og grænseoverskridende adfærd. Afsnittet bygger på politiets statistiske opgørelser over anmeldte ulovlige og grænseoverskridende hændelser, som har dannet grundlag for at undersøge, hvad der skaber hh. tryghed og utryghed på festivalen. Tal fra Midt- og Vestsjællands Politi i 2019 og Take Care projektets statistiske materiale fra 2017 indgår og viser, at der anmeldes ganske få tilfælde af såvel tyveri som grænseoverskridende adfærd, mens mediernes fokus på volds- og voldtægtsberetninger giver festivalen et ry, der ikke afspejles i det statistiske materiale. Gæsterne oplever helt generelt festivalen som tryk, og undersøgelsen kan afvise, at det medie billede, der skabes før festivalen, genkendes af ret mange festivalgæster. Herefter følger et afsnit, hvor vi viser, at Roskilde Festival og festivalgæsterne sammen skaber en tryghedskultur, der blandt andet understøttes af de frivillige i orange veste. I et ikkeformaliseret samarbejde mellem Roskilde Festival og festivalgæsterne er der gennem årene opstået en unik festivalkultur med stærke normer for tolerance og omsorg, den skaber tryghed, men også grænseoverskridende adfærd.

3. RAPPORTERINGER OM ULOVLIG OG GRÆNSEOVERSKRIDENDE ADFÆRD

3.1 Tal fra Roskilde Festival og Anmeldelser på RF

Midt- og Vestsjællands Politi har offentliggjort en oversigt over anmeldelser for det sidste årti på festivalen, hvor nærværende afsnit fokuserer på udviklingen i anmeldelser fra 2016-2019. Opgørelsen viser en udvikling for anmeldelser af en række forskellige forhold, herunder blandt andet anmeldelser af vold, voldtægt, forskellige former for tyveri og beslaglæggelse af euforiserende stoffer. Tallene er offentliggjort d. 8. juli 2019, altså dagen efter afslutningen på Roskilde Festivalen, så, anmeldelser indgivet efter festivalens afholdelse er ikke med og kan ændre billedet. De anmeldelser, som er medtaget i opgørelsen, vedrører hændelser, der er rapporteret under festivalen af festivalgæsterne selv eller af politiet.

Tal for anmeldte volds- og tyveriepisoder:

Kilde: "RF 2019 Statistik", Midt- og Vestsjællands Politi 2019a,

I vores forundersøgelse i 2018 identificerede vi følgende former for adfærd, der skabte utryghed; tyveri, indtag af euforiserende stoffer, vold og usædelig opførsel, herunder blufærdighedskrænkelser og voldtægt. Under hvert fænomen vises udviklingen i anmeldelser mellem 2016 og 2019.

Tyveri og røveri

Politiets opgørelse viser en stigning i anmeldelser af tyverianmeldte episoder fra år 2016 til 2017, mens der er sket et fald i festivalårene i 2017-2019. Politiet har her inddelt anmeldelser af tyveri i tre kategorier: Tyveri fra taske, tyveri fra campingpladsen og tyveri af taske (tyveri af bagage). Kategorierne af tyveri er inddelt efter lokation i stedet for en skelnen mellem typer af værdigenstande og de samme værdigenstande kan være registreret under flere kategorier på samme tid. Dermed er det svært at beskrive en udvikling i tyveri af forskellige genstande. Tyveri af musikanlæg/Soundbokse, som er blevet identificeret i et stort omfang i vores datamateriale, antager vi henhører under kategorien "tyveri fra campingpladsen".

Fra 2016 til 2017 er der en stigning i de tre kategorier af tyveri mens antallet af anmeldelser i alle kategorier falder i 2018 og yderligere i 2019. Fra 2018 til 2019 er anmeldelser af tyveri fra taske faldet

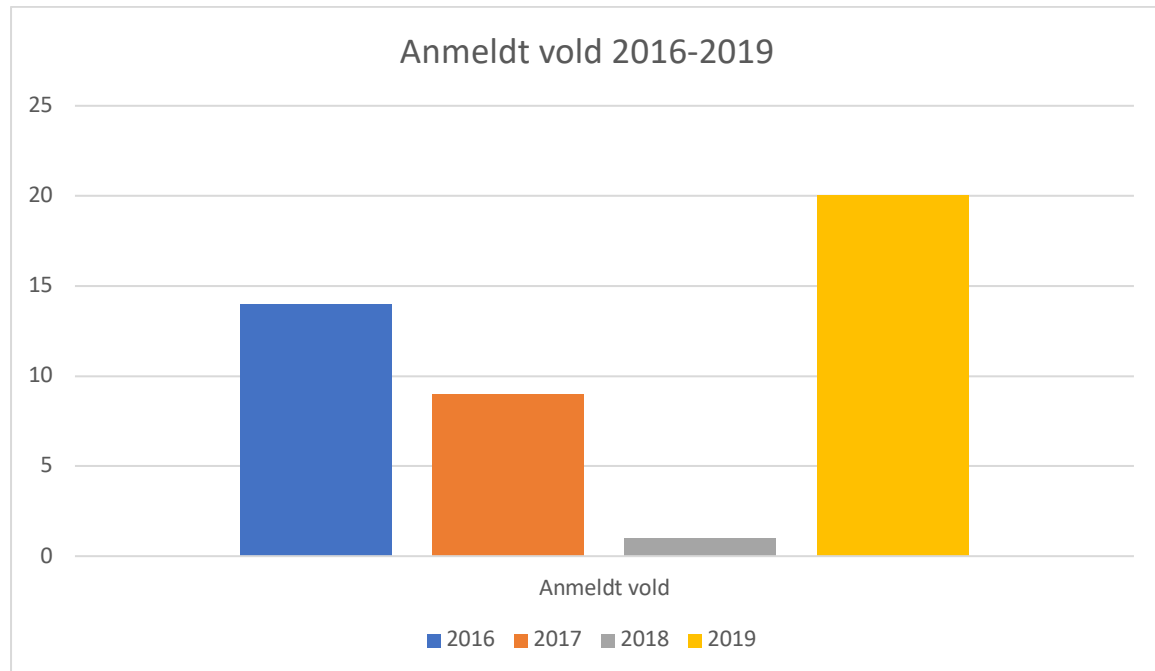
med 55%, anmeldelser om tyveri fra campingpladsen er faldet med 50% og anmeldelser om tyveri af taske er faldet med 79%.

Der har i den brede mediedækning været et fokus på tyveri af Soundbokse i 2019, hvor Midt- og Vestsjællands politi har udtalt, at der er anholdt et par personer, som mistænkes for at stå bag organiseret tyveri af Soundbokse på festivalen. Politiet har i den forbindelse udtalt, at de havde modtaget et tocifret antal anmeldelser på tyveri af Soundbokse under festivalen, men at de på daværende tidspunkt ikke kendte det eksakte tal (Ekstra Bladet 2019a).

Faldet i anmeldelser i kategorien ”tyveri fra campingpladsen” sammenholdt med den viden vi har om tyveri af Soundbokse i 2019 kan indikere, at der er sket et fald i anmeldelser i kategorien ”tyveri fra campingpladsen”.

Opgørelsen viser, at røveri, der involverer vold eller trussel om vold ved tyveri stiger med 60 % fra 2018 (tre episoder) til 2019 (fem episoder). I betragtning af tætheden af mennesker på festivalen (130.000) er forekomsten af volds- eller trusselsrelateret tyveri også i 2019 meget lav. Tendensen med stigning i voldsrelateret tyveri spejler stigningen i voldsanmeldelser, jævnfør nedenstående afsnit.

Vold

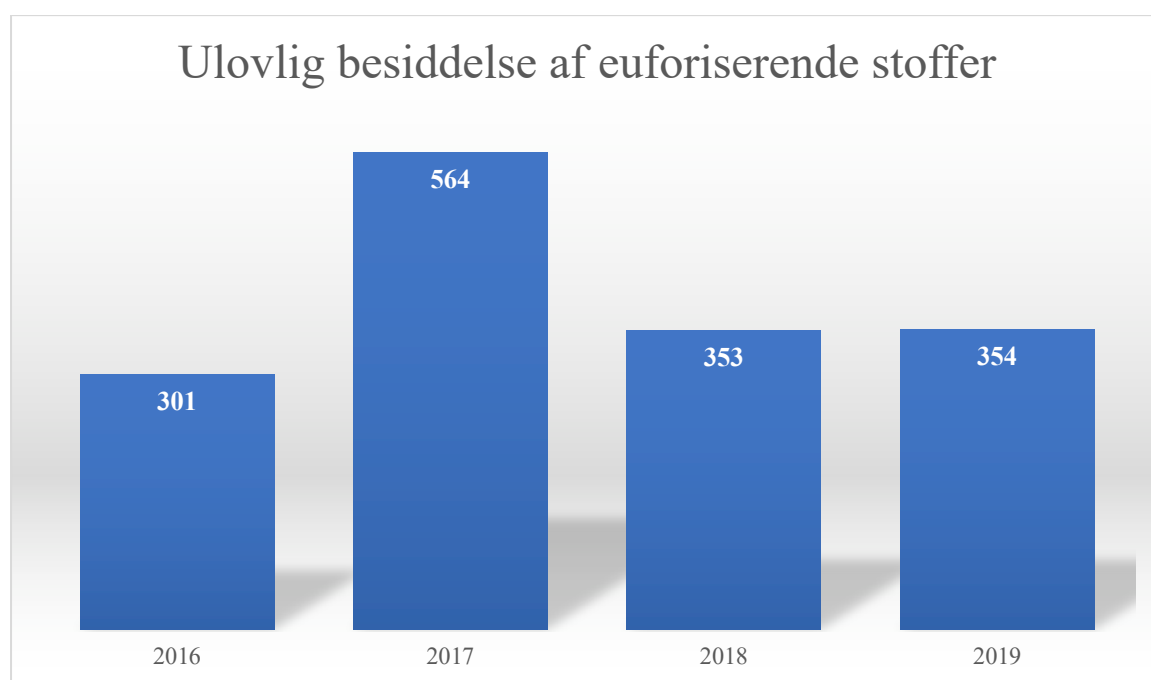

“RF 2019 Statistik”, Midt- og Vestsjællands Politi 2019a,

Opgørelsen viser, at der er sket et fald i anmeldelser af vold fra 2016 til 2017, mens der er sket en stigning i antallet af anmeldelser af vold fra 2017 frem til 2019. Anmeldelser om vold på festivalen er steget med knap 82% fra 2018 til 2019. Festivalens størrelse taget i betragtning (130.000 mennesker) er antallet af anmeldelser om vold fortsat lav. Opdelingen her skelner ikke i karakteren af voldshændelserne, om hvorvidt der er tale om ordinær vold eller grov vold i henhold til straffelovens bestemmelser. Midt- og Vestsjællands politis uddrag af døgnrapporter fra festivalen i 2019 beretter imidlertid om, at voldanmeldelser for både ordinær og grov vold er blevet foretaget under festivalen (Jyllands-Posten 2019).

Ulovlig besiddelse af euforiserende stoffer

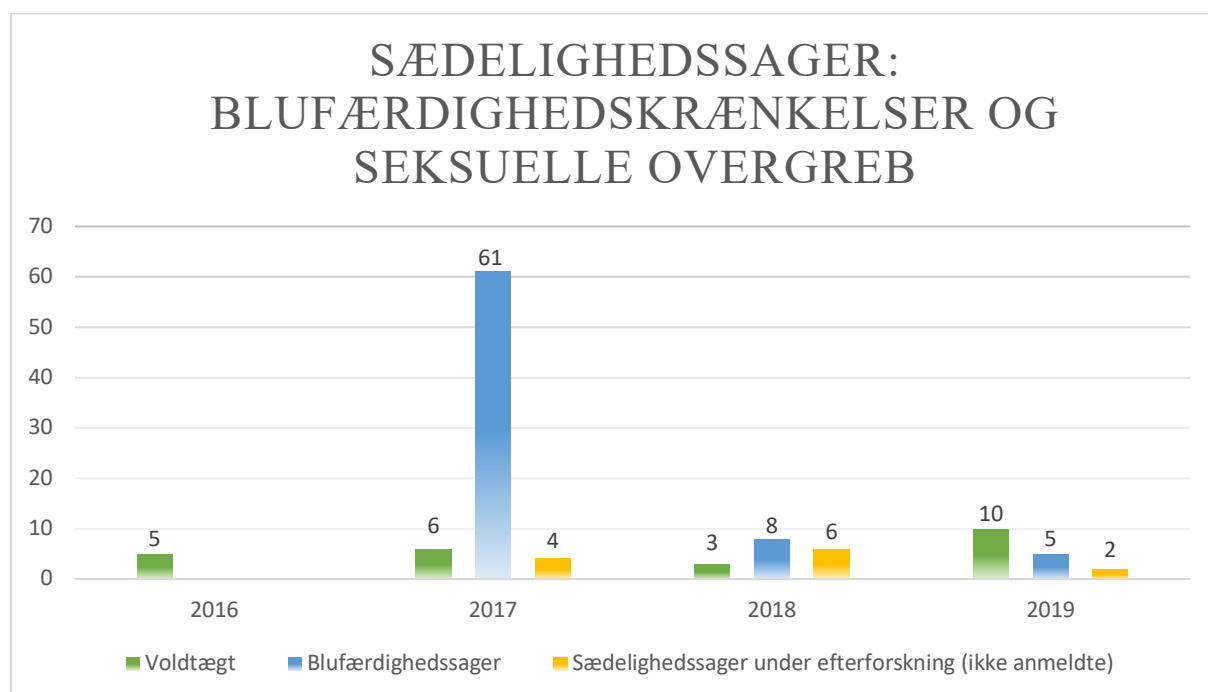

“RF 2019 Statistik”, Midt- og Vestsjællands Politi,

Denne type sager refererer til beslaglæggelse af euforiserende stoffer på festivalen. Fra 2016 til 2017 der sket en stigning, mens der har været et stødt fald i årene 2017 til 2019. Det må formodes, at denne type af anmeldelser opstår især i forbindelse med Midt- og Vestsjællands politis opsøgende indsats på festivalen, herunder særligt campingområdet. I forbindelse med politiets indsats om beslaglæggelse af euforiserende stoffer på festivalen har de udtalt, at stoffer ikke er mere udbredt på festivalen end andre steder i Danmark og i nattelivet generelt (Ritzau, 2018).

I nogle af politiets døgnrapporter fra 2019 fremgår det, at episoder om “drugging”, forgiftning med euforiserende stoffer mod ens vidende og vilje, på daværende tidspunkt var under efterforskning som sædelighedssager (Midt- og Vestsjællands Politi 2019b). Dette skyldes, at forgiftning af euforiserende stoffer i disse sager var relateret til en formodning om, at seksuelle overgreb havde fundet sted. Selvom “drugging” er en ulovlig handling der henhører under bestemmelser om vold, spores det her i forbindelse med sædelighedssager, da “drugging” i disse sager er sekundært til formodningen om at seksuelle overgreb skulle have fundet sted.

Sædelighedssager: Blufærdighedskrænkelser og seksuelle overgreb

“RF 2019 Statistik”, Midt- og Vestsjællands Politi 2019a,

I forbindelse med offentliggørelsen af anmeldelser bemærker Midt- og Vestsjællands Politi, at der er sket en stigning i anmeldelser på sædelighedsområdet, der her omfatter anmeldelser om voldtægt og blufærdighedssager. Her er der fra 2018 til 2019 sket en stigning i antal episoder fra 11 til 15. Dette svarer til en stigning 36% fra 2018 til 2019. Opgørelsen viser også, at der er en stigning i anmeldelser om voldtægt, mens der er et fald i anmeldelser af blufærdighedssager. I forhold til voldtægt blev der rapporteret 6 episoder i 2017, 3 i 2018 og 10 i 2019. Selvom den procentvise stigning er stor, kan det samlede antal anmeldelser fortsat betragtes som lavt sammenholdt med festivalarealets størrelse, mængden af mennesker og udstyr.

I forhold til blufærdighedskrænkelser blev 61 episoder anmeldt i 2017, mod 8 episoder i 2018 og 5 episoder i 2019. Fra 2017 til 2019 er der sket et fald i anmeldelser af episoder på 92%. Blufærdighedskrænkelser kan både være forhold, hvor der har været fysisk kontakt og ikke-fysisk kontakt mellem festivalgæster. Det kan omfatte alt fra uønskede berøringer af seksuel karakter til handlinger, der vækker offentlig forargelse og dermed krænker blufærdigheden.

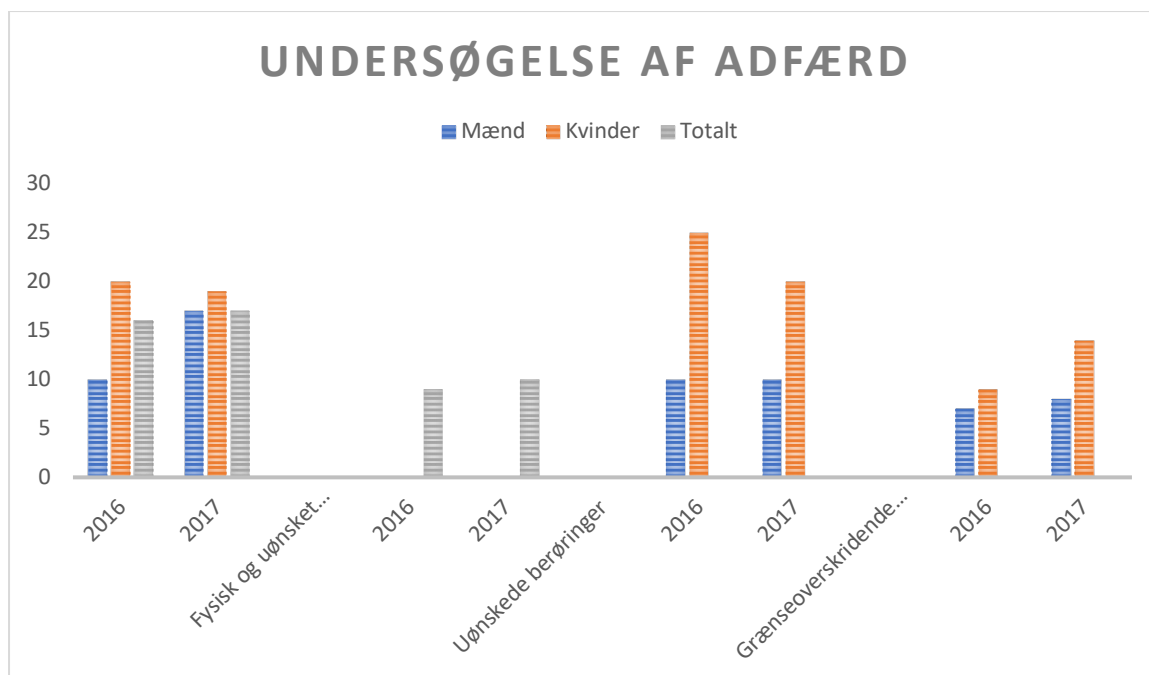
Der er registreret en række sædelighedssager som er under efterforskning, herunder sager om voldtægt, blufærdighedskrænkelser eller andre seksuelle krænkelser: 4 episoder i 2017, 6 i 2018 og 2 i 2019. Denne klassifikation af registrering refererer til sædelighedssager som er under efterforskning eller ikke har ført til anmeldelse, for eksempel i tilfælde hvor offeret ikke ønsker at gå videre med en politianmeldelse (Midt- og Vestsjællands politi 2019b). Faldet i rapportering af sædelighedssager kan således være en del af forklaringen på stigningen i anmeldelser af voldtægt.

I politiets opgørelse findes der ingen tal på blufærdighedskrænkelser eller efterforskning af sædelighedssager fra før 2017. Det, at politiet ikke har haft medtaget denne form for registrering tidligere, kan være relateret til Roskilde Festivalens øgede fokus på respekt og grænser for seksuel adfærd og intimitet eller at politiet har ændret registreringspraksis på området inden for de seneste par år.

3.2 Take Care projekt-rapport: Festivalgæster og grænseoverskridende seksualitet.

Midt- og Vestsjællands politis opgørelse dokumenterer grænseoverskridende adfærd, der er ulovlig, og som er blevet anmeldt. Take Care-rapporten publiceret i 2017 fremlægger tal på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse foretaget i 2015- 2017 om festivalgæsters oplevelser med grænseoverskridende adfærd. Take Care-rapporten søger at dokumentere omfanget af grænseoverskridende oplevelser, som skaber utryghed og irritation, som ikke nødvendigvis kan kategoriseres som strafbare grænseoverskridende handlinger mellem festivalgæster. I den publicerede version af rapporten fremgår det ikke, hvor mange festivalgæster der har deltaget i undersøgelsen, og om hvorvidt resultaterne anses for at være repræsentative.

De grænseoverskridende oplevelser som rapporten viser omfatter hændelser som uønskede tilråb, fysisk tilbageholdelse på en ubehagelig måde, uønskede berøringer samt grænseoverskridende oplevelser i tishegnet i form af tilråb, stirren, skubben eller krænkelser på anden vis. Baseret på den publicerede version af undersøgelsens resultater, kan tallene præsenteres som en serie af former for uønsket adfærd:

“Take Care. Undersøgelse af adfærd, Roskilde Festival 2015-2017”, 2017

Take Cares tal sætter en statistisk kontekst på den adfærd, som denne rapport beskæftiger sig med. Såfremt undersøgelsen kan betragtes som repræsentativ, viser tallene, at en overvægt af festivaldeltagere ikke oplever grænseoverskridende adfærd. Tallene viser imidlertid et større mindretal som har grænseoverskridende oplevelser, eksempelvis uønskede seksuelle berøringer og grænseoverskridende oplevelser i tishegnet der hører under blufærdighedskrænkelser. Samtidig viser tallene, at der er et større mindretal som oplever grænseoverskridende og ubehagelige ting, der ikke direkte kan klassificeres som en ulovlig handling.

Politiet registrerede 61 anmeldelser om blufærdighedskrænkelser i 2017 jævnfør foregående afsnit, hvilket svarer til 0,05% af det samlede antal festivalgæster på 130.000 mennesker. 10% mænd og 20% kvinder rapporterer om uønskede berøringer i Take Cares undersøgelse. Sammenholdt med grænseoverskridende oplevelser i tishegnet hos henholdsvis 8% mænd og 14% kvinder, tegner Take Care rapportens resultater et andet billede af omfanget af blufærdighedskrænkelser end politiets anmeldelser.

3.3 Opsamling på anmeldelser og statistik om grænseoverskridende adfærd

Anmeldelser om ulovlig grænseoverskridende adfærd bidrager med indikatorer på, hvor udbredt grænseoverskridende adfærd er på festivalen. Isoleret set tegner anmeldelserne et billede af Roskilde Festivalen som værende et sted med få utryghedsskabende episoder, når tætheden og intensiteten af festivalen tages i betragtning. Det lave antal af registreringer af ulovlig adfærd, eksempelvis i relation

til vold og voldtægt, gør, at selv små stigninger i antallet af anmeldelser ser voldsomme ud statistisk set.

I politiets opgørelse over anmeldelser af ulovlige forhold på festivalen var der 2016 til 2017 en generel stigning i anmeldelser af tyveri, euforiserende stoffer og blufærdighedskrænkelser, mens der i samme periode var et fald i anmeldelser om vold. I perioden 2017-2019 har antallet af anmeldelser om tyveri, blufærdighedskrænkelser og overtrædelser af loven om euforiserende stoffer været faldende. Tyveri af Soundbokse henhører under 'campingpladsen' ifølge politiets egen kategorisering af forskellige former for tyveri, men menes at være organiseret tyveri begået af tilstedeværende på festivalen, ikke af festivalgæster.

Take Cares rapport viser både stagnation og stigning i antallet af festivalgæster, der oplever grænseoverskridende adfærd. Disse tal dækker episoder, som ikke er medregnet i politiets anmeldelser. Take Care-rapportens undersøgelse nuancerer omfanget af grænseoverskridende adfærd, eftersom undersøgelsen også indfanger grænseoverskridende adfærd, der ikke er ulovlig. Sammenholdt med politiets opgørelse af anmeldelser indikerer undersøgelsen, at der forekommer grænseoverskridende adfærd, som er ulovlig, men ikke anmeldes. Dette rejser spørgsmål omkring omfanget af mørketal for ulovlig og grænseoverskridende adfærd på festivalen.

Små statistiske udsving i anmeldelser af ulovlig og grænseoverskridende adfærd giver ingen indikationer af mulige årsagssammenhæng. Ændringer i registreringer af anmeldelser kan skyldes ændring i politiets praksisser og differentierede indsætter på festivalen fra år til år.

Politiets registreringer om narkotika viser eksempelvis ikke, hvordan narkotika indgår på festivalen; hvilken slags der er populært, hvordan det bruges og misbruges, eller hvilken status det har blandt festivalgæsterne – blot hvor meget det lykkes politiet at beslaglægge. Politiets tal viser, at antallet af anmeldte tyverier er faldende, mens antallet af stjalne Soundbokse altså er steget i 2019. Desuden ses en lille stigning i anmeldte voldtægter og et lille fald i antallet af blufærdighedskrænkelser og sædelighedssager under efterforskning.

I undersøgelsens datamateriale er det tydeligt, at der forekommer uønskede situationer, at tolerancen strækkes til grænsen – og over - men samtidig ser det ud til at mange konflikter håndteres af festivalgæsterne indbyrdes. Datamaterialet giver eksempler på en række grænseoverskridende situationer og tegner et billede af, hvad, der opleves som grænseoverskridende for hvem, hvor og hvornår. Hermed kan vi bidrage med indsigter om, hvordan Roskilde Festival vil kunne styrke deres præventive arbejde.

I det følgende beskriver vi kvalitativt, hvordan gæsterne tager stilling til visse mediers overvejende fokus på anmeldelser og ulovlig adfærd på festivalen.

3.4 Den mediepåvirkede festivaloplevelse

Medierne dækker grænsesøgende og grænseoverskridende adfærd på Roskilde Festival. Visse medier har givet meget opmærksomhed til vold og voldtægt og har dermed bidraget til et bestemt billede af festivalen (BT 2019; Ekstra Bladet 2019b; Ekstra Bladet 2014; Politiken 2018a; Politiken 2018b). Når festivalgæsterne taler om overgreb og voldtægt, bliver det ofte kædet sammen med medie billedet:

Karen: ”Jeg synes altid, det (medieomtale af voldelige episoder red.) får mig til at føle mig utryk, hvis det har været en voldtægt eller et eller andet. Det synes jeg er utryghedsskabende. [...]”

Tanja: ”Jeg har aldrig hørt nogen fortælle om det selv. Det [er] kun noget, man læser om på BT, at nu er det sket igen. Og egentlig hvis man tænker over det i forhold til, hvor mange mennesker, der er her, og sammenligner det med en almindelig by med 100.000 mennesker, så var der nok sket lige så meget. [...]”

Lars: ”Men jeg føler virkelig ikke, at der sker mange slemme ting på Roskilde. Der sker så få ting, så jeg føler mig egentlig rimelig tryk.”

22 år, 22 år og 24 år, bor i L, 2019

Festivalgæsterne fortæller, at festivalen var meget anderledes, end de troede og beskriver hvordan deres opfattelse af festivalen var påvirket af mediefortællinger:

Frida: ”Jeg har ikke hørt noget om overgreb i år. Men jeg har læst noget om det før [i medierne]. Men inden vi kom hertil, havde vi hørt om folk som åbnede andres telte og sked inde i dem.”

Filippa: ”Man hører de værste historier, hvilket er ubehageligt, når man ikke har været her. Men samtidig ved man jo også godt, at det er de ubehageligste historier, [man hører].”

Interviewer: ”Er det mindre voldsomt, når man er her end de historier, man har hørt?”

Frida: ”Ja.”

Filippa: ”Ja absolut.”

Begge 19 år, bor i G, 2019

Vores datamateriale viser, at medieberetninger skaber et fortegnet billede af en grænsesøgende og grænseoverskridende adfærd, som godt nok finder sted på festivalen men slet ikke i det omfang, der lægges op til. Festivalen tilbyder en ramme for festen, indenfor hvilken festivaldeltagerne forhandler, grænser for sjov, omsorg, seksualitet og accept. I de følgende afsnit viser vi, at der indenfor festivalrammen eksisterer en festivalkultur, hvor gæsterne passer på hinanden.

4. ORANGE FEELING OG TRYGHED PÅ FESTIVALEN

Indsigt:

I dette afsnit kædes generaliserende udsagn om den gode festivaloplevelse sammen med tryghed.

Udsagn som “generelt”, “folk er” og “alle er”, i sammenhæng med beskrivelser som “tryk”, “respekt”, “søde”, “hensyn”, “fællesskab”, “flinke”, “tilpasse” og “afslappede” kom op 40 gange. Det svarer til 78% af de 51 interviews vi bruger i datasættet. I analysen finder vi de steder, hvor interviewpersonerne kæder tyveri sammen med utryghed. Ord som “tyveri”, “groft tyveri”, “stjæler” kom op 28 gange som utryghedsskaber. Det svarer til 55% af de 51 interviews vi bruger i datasættet. Dog tyder det på, som vi argumenterer for nedenfor, at nogle former for tyveri opleves som fair, og disse dukker selvfølgelig ikke op i denne statistik.

4.1 Roskilde Festivals rammesætning af festivalen

Orange Feeling er indbegrebet af oplevelsen ved at være på Roskilde Festival. Det er et slogan inspireret af festivalens vartegn, Orange Scene, som koncentrerer oplevelsen af at være på festivalen. Netop ordet feeling, følelse eller stemning, er vigtigt i denne sammenhæng, for det fanger den intensitet, man oplever som festivalgæst, hvor man i løbet af 8 dage lever i et væld af sanseindtryk og ekstrem nærhed til andre mennesker.

Når Roskilde Festival formidler, hvad *Orange Feeling* indebærer, er der fokus på frivillighed, ungdom, vildskab, energi, musik, kunst, aktivisme, refleksion, dannelse, fællesskab og frihed. *Orange Feeling* kommunikerer farver, glæde, lighed, solidaritet og inklusion, når de fremhæver LGBTQ+ minoritetsstemmer, miljøbevidsthed og socialt ansvar gennem eksempelvis at have stort fokus på bæredygtighed og oprydning. Men fremfor alt er *Orange Feeling* fest og kærlighed.

Kommunikationen omkring *Orange Feeling* udløser affekt, følelser og intensitet. På samme tid forsøger festivalen at appellere til den ansvarsbevidste og reflekterede festivalgæst. Festivalorganisationen er omhyggelige med at opbygge og værne om deres brand, hvor aktuelle samfundsdebatter adresseres, for eksempel miljø, klima og ligestilling. Et konkret eksempel herpå er kampagnen Orange Together, der som beskrevet i introduktionen handler om samtykke og tryghed. Vores undersøgelse viser, at denne kampagne får festivalgæsterne til at tage stilling til og tænke over, hvordan de opfører sig, og om de gør andre utrygge:

Caroline: ”Altså jeg synes, at de kampagner der bliver kørt på Roskilde, virker forholdsvis godt. Sidste år havde de rigtig meget af sådan noget med ”nå men du har fået lov til at klappe mig i numsen eller ej” [Orange Together-kampagnen], de delte tasker ud og kortspil og det hele og

sådan deres kampagne, det kan godt være, de ikke nødvendigvis virker dét år, de bliver kørt, men de virker sådan fremadrettet.”

Frederikke: ”Ja.”

Interviewer: ”Er det noget, som I har tænkt over i år, nogle af de ting, I har set [i kampagnen]?”

Caroline: ”Ja, altså, de kørte rigtig meget på det der med både på voldtægter og bare på det der generelt med ”min krop din krop spørg om lov”- ting sidste år, og det synes jeg godt, man kan mærke i år. Altså sidste år der kan det godt være, at man grinte lidt af kortspillet, og hvad skulle det gøre, men jeg synes godt, at man kan mærke [effekten] i år.”

Begge 20 år, bor i N, 2019

Citatet vidner om, at Orange Together-kampagnens formål om at starte samtaler om samtykke og skabe tryghed virker. I flere af vores interviews kom det op, at nogle af de relaterede organisationer til Orange Together-kampagnen havde været forbi og tale med festivalgæsterne. Ligesom i citatet blev det i vores interviews ofte nævnt, at samtalerne efterfølgende skabte flere samtaler og bevidsthed om grænser og samtykke. Festivalen prøver således at ”opdrage” festivalgæsterne og påvirke samfundsdebatten, og i datamaterialet kan vi se, at Orange Together-kampagnen virker. Roskilde Festivalen opdrager også gennem sociale medier og fremhæver temaer i deres kunst- og aktivisme-program, der kan være med til at sikre den gode festivaloplevelse. Fra 2016-2018 var det temaet Lighed/*Equality*, og i år 2019 var det temaet Solidaritet/*Solidarity Now* (Roskilde Festival hjemmeside 2019). I det følgende afsnit viser vi, hvordan de opfordringer festivalen kommer med tages vel imod og bliver praktiseret af festivalgæsterne.

4.2 Den eksperimenterende, men trykke festivaloplevelse

Orange Feeling har gennemslagskraft hos festivalgæsterne, viser data. *Orange Feeling* er Roskilde Festivals opfordring til tolerance, åbenhed og venlig festivaladfærd overfor ukendte andre. Den skaber et frirum for venlig, grænsesøgende adfærd på festivalen. For eksempel italesætter flere festivalgæster nøgenhed som en grænsesøgende adfærd, der udfordrer deres blufærdighed, men på en positiv måde:

Nicolai: ”Du [en ven i lejren] snakkede før omkring, at du havde gået bag en fyr, der går rundt nøgen. Jeg kan huske at fra mit første år, noget jeg synes var fedt var, at man bliver presset lidt på sine grænser herude.”

27 år, bor i C, 2019

Indenfor rammerne af festivalen er den lidt grænsesøgende adfærd accepteret, og for mange er den definerende for den gode festival. *Orange Feeling* er en stemning der ikke ligner hverdagens stemningsleje. Man har en anden attitude til de andre festivalgæster, noget, der er helt centralt for den gode festivaloplevelse:

Sille: "Hvis der var dårlig stemning, ville det være et lortested at være. Det kunne godt minde lidt om en flygtningelejr. Bortset fra at der er bare en generel enighed om, at vi bare er glade. Der var en, der havde skrevet, at the Orange Feeling er "aggressive friendliness", altså det der med at man bare insisterer på at være imødekommende, at være åben og være alle de der ting."

Mads: "Det [Orange Feeling red.] er sådan en kilde af venlighed og hjælpsomhed, fordi folk kommer og er [sådan]: "Må jeg sidde her i fem minutter?", "Selvfølgelig må du det", sådan foregår det ikke hjemme i parcelhuset [...] Det er på mange måder rigtig, rigtig udansk. Fordi det er så opsøgende i forhold til nye bekendtskaber, som er fuldstændig stik modsat af, hvad danskerne gør, for det er sådan noget "pas dig selv og lad være med at forstyrre andre", men her er det fuldstændig det modsatte."

Begge 22 år, bor i C, 2018

Det at have et slogan som *Orange Feeling* er en god måde at beskrive den gode stemning og åbenhed, som eksisterer på festivalen. Festivalgæsterne anser åbenhed som et nøgleord for *Orange Feeling*:

Clara: "Folk er også fucking søde og røv åbne. Sådan i går der stod vi også bare i køen [til noget mad] og så begyndte vi bare at snakke med nogen og så sad vi bare og spiste med dem. [...] folk er fucking gode [ved hinanden] og mega søde. [...] folk er bare generelt rigtig åbne. De fleste har også sådan meget den samme vibe, og de er bare glade."

18 år, bor i P, 2019

På festivalen praktiseres en åbenhed, og der er en glæde og en fælles "vibe" om disse idealer for god festivalopførsel. Man skal være åben over for at møde nye mennesker, få nye oplevelser og man skal kunne rumme lidt mere, end man kan derhjemme. Det kræver, at man som festivalgæst skal udvise en større grad af tolerance og solidaritet overfor andre:

Interviewer: "Hvad for nogle erfaringer har du med nabocamps?"

Henrik: "Generelt gode erfaringer. Jeg har snakket med de her nabocamps. De virker super søde alle sammen. Når folk for eksempel kommer og siger: "Hey, kan I ikke skrue lidt ned eller spille en anden sang." Og det synes jeg også er helt fair. Vi skal alle kunne være her [...] Jamen jeg tænker også bare det, at vi kan se fornuft i, at de andre også skal kunne være her, en naturlig solidaritet mellem mennesker."

19 år, bor i D, 2019

Åbenhed indebærer at være ikke bare udadvendt, men også opsøgende og aktivt skabe positive sociale forbindelser til andre mennesker på festivalen især med dem i ens nabocamps. *Orange Feeling* er at have plads til og respektere andre gæsters behov, så alle kan være en del af fællesskabet på festivalen.

Freja: "Det er jo bare altså en, hvad kan man sige, en følelse man får, som der bare ikke eksisterer nogle andre steder af fællesskab og sådan, og frihed og sådan et sammenhold på en eller anden måde."

23 år, bor i L, 2019

Orange Feeling skaber rammerne for et unikt midlertidigt fællesskab, som adskiller sig fra hverdagslivets fællesskaber. Der eksisterer et andet slags sammenhold, hvor det prioriteres, at man viser alle andre mennesker glæde og kærlighed:

Christine: "Jeg føler også, der er et andet sammenhold på Roskilde Festival, end der er, hvis man tager i byen. På en eller anden måde så er der ikke nogen fjender, alle er bare megagode venner."

Interviewer: "Hvad får dig til at sige det?"

Christine: "Eller ikke fjender, men alle man kender på en eller anden måde og har en meget lille relation til, giver man bare et kæmpe stort kram og ønsker hinanden den bedste festival."

20 år, bor i L, 2019

Flygtige relationer fra ens hverdag, som man ikke ville anerkende i samme omfang udenfor festivalen anerkendes på festivalen som en særlig del af den gode festivaloplevelse. En mandlig gæst føler, at denne glæde og kærlighed dyrkes af alle gæster på festivalen:

Peter: "95-98% mennesker jeg møder har intet andet end kærlighed til overs for mig, og intet andet end flinke ting at sige og god stemning at sprede. Så jeg vil helt klart anbefale til at alle at tage på Roskilde [Festival]."

22 år, bor i D, 2019

Der er således tale om en festivalkultur, der er forbundet med at være eksperimenterende, undersøgende og grænseoverskridende, men samtidig at være overbærende, solidarisk og vise omsorg for alle gæster. Denne glæde og kærlighed til andre festivalgæster ser vi i vores datamateriale kommer til udtryk ved, at gæsterne forsøger at passe på hinanden:

Emma: "I går der stod en og brækkede sig så meget, og så gik jeg bare lige hen og sådan: "Du gør det SÅ godt", og så gav jeg ham lige et tyggegummi."

19 år, bor i P, 2019

På Roskilde Festival bliver man socialiseret ind i et adfærdskodeks, der knytter sig til *Orange Feeling*. Festivalgæsterne oplever, at de er medskabere af og medansvarlige for den gode festivaloplevelse:

Kirstine: "For eksempel vores nabo, deres telt gik i stykker, så var vi søde til at finde en presenning til dem, og så var der en, som har mistet sit kort, så jeg har været sød at hjælpe ham med at betale for hans mad og sådan noget. Selvom jeg ikke kender ham. Så synes jeg bare, at det er et fedt fællesskab, hvor man hjælper hinanden. Og så er jeg en person, der elsker at være social, så er det bare mega fedt at være her, når der er så mange mennesker, som vil være sociale."

20 år, bor i L, 2019

Festivalgæsterne hjælper hinanden med presenninger, mad, alkohol og selv penge, som i citatet. Man kan tale om en festivaldeleøkonomi. Når festivaloplevelsen er vellykket, er resultatet en stærk følelse af samhørighed og solidaritet og de andre festivalgæster bliver et socialt sikkerhedsnet, der for mange en forudsætning for at føle sig trygge:

Liv: "Jeg har en veninde fra højskolen, forleden var hun ved at tude over, hvor søde folk var den anden morgen, hvor hun var kommet hjem klokken seks om morgenen og havde lagt sig ovenpå sit telt i stedet for inde i sit telt, i solen, og havde ligget i solen i tre timer, hvor der er nogen der kommer, tager hende i hånden, løfter hende hen på en luftmadras i skyggen, giver hende en kiks og en tår vand, og aer hende på hovedet og siger "nå, nå"."

21 år, bor i C, 2019

En lignende fortælling har en mandlig gæst, som på samme måde bliver passet på og smurt ind i solcreme, da han er gået kold i en fremmed camp. På festivalen tager mange gæster sig af hinanden og passer på hinandens helbred. En ung kvindelig festivalgæst fortæller om en situation, som forekommer endnu mere alvorlig:

Charlotte: "Var det første eller andet år [jeg var på Roskilde Festival], der fik jeg et angstanfald til en koncert, og jeg havde heldigvis min veninde med mig, så hun sad med mig, men der var folk ovre hele tiden og spørge: "Vil hun have vand, fryser hun, skal hun have en jakke?" Jeg fik en eller andens jakke, jeg lå og sov på min veninde, og på et tidspunkt der var der en, der puttede en jakke over mig, og så stod han ved siden af os hele koncerten, indtil jeg sagde, at nu har jeg det okay igen, og så tog han sin jakke tilbage."

20 år, bor i N, 2019

Charlotte fremhæver denne situation som eksempel på den omsorgskultur, der udvises mellem festivalgæsterne. Med "omsorgskultur" skal her forstås, at der er tale om en adfærd, som ikke kun praktiseres af en mindre gruppe, men af flertallet. Festivalens intensitet skabt af stoffer, alkohol og musik skaber situationer, hvor grænserne bliver udfordret. Men der er samtidig en kultur, der gør, at man som festivalgæst kan aktivere omsorgskulturen ved at bede tilfældige forbipasserende om hjælp, ligesom man kan regne med at festivalgæster hjælper andre spontant og uopfordret. For nogle manifesteres den sociale omsorgskultur således i en slags øjeblikkets festivalfællesskaber, man kan træde ind og ud af og gribe ud efter og aktivere, når der er brug for det. For eksempel forklarer Sille, at hun er opmærksom på risici ved at være på festivalen, men også hvordan hun rækker ud efter og aktiverer omsorgskulturen, hvis hun føler sig utryg:

Sille: "Så hvis man er alene i en toilet kø, og der ikke er så mange, og det er lidt mørkt, så skal man måske lige tage en pige i armen eller et eller andet. Jeg vil sige, jeg har haft succes med at sige: "Her er da lidt uhyggeligt", [og] så er der nogen der bare er sådan: "Nu er vi to"."

22 år, bor i C, 2018

Det er således en mulighed at aktivere den omsorgskultur som er en central del af festivalen. Omsorgskulturen understøttes desuden af de orange veste, samaritterne og politiet, der opleves som tryghedsskabende:

Christian: "Jeg synes, der er meget god ro og orden over det hele, så jeg føler mig rimelig tryk over det hele, der er så mange vagter og sådan noget, så det er sgu meget rart. Også at vide at de der samaritter er der."

Chris: "Jeg vil gerne lige sige, at alle de der vagter er frivillige, så de er jo ikke trænet, de er frivillige ligesom mig."

Hjalte: "Det er ikke nogen buff typer ligesom mig, vel."

Interviewer: "Dét at de [Orange Veste] er der, giver det tryk?"

Hjalte: "Det synes jeg helt sikkert."

Christian: "[...] når man ser nogen med de der [orange] veste, så gør det."

Chris: "Også at politiet kører rundt."

Alle 18 år, bor i N, 2019

Citatet er ikke enestående, men viser, hvordan festivalen i sin organisering med de frivillige i orange veste, bliver tryghedsskabende. Deltagerne oplever generelt, at de frivillige er tilgængelige og skaber tryk. I 2016 svarede 73 % af de adspurgte, som havde haft brug for hjælp fra 'vestene', at de var nemme at finde, mens det i 2017 var steget til 83 % (Take Care 2017). På denne måde forsøger festivalen at understøtte den omsorgskultur, der eksisterer blandt gæsterne. På et generelt plan viser vores datamateriale, at festivalgæsterne føler sig tryk på festivalen, ligesom Daniel, Kristine og Esben:

Daniel: "Jeg føler mig helt tryk på Roskilde."

Kristine: "Jeg føler mig også generelt meget tryk her på festivalen."

Esben: "Jeg føler mig ikke rigtig utryk nogen steder på festivalen."

Alle 20 år, bor i C, 2019

Tryk bliver for mange gæster forbundet med oplevelsen og følelsen af fællesskab:

Julia: "Jeg føler meget tryk til koncerter, især koncerter som Mø, der var en følelse af fællesskab og man danser sammen."

19 år, bor i C, 2019

Der hersker således en følelse af tryghed på festivalen, elementerne i tryghedsfølelsen er den omsorg, solidaritet og fællesskab, vi har beskrevet i tidligere i dette afsnit. En omsorgskultur, som for mange gæster opfattes som særlig stærkt karakteristisk for Roskilde Festivalen.

Vores undersøgelse viser således, at festivalorganiseringen er med til at skabe en festivalkultur, der understøtter et festligt og trygt socialt rum, hvor festivalgæsterne kan udfordre grænser (næsten) uden, at det skaber problemer. Men også at nogle festivalgæster går lige til grænsen og lidt over uden, at det får konsekvenser.

DEL III: UTRYGHED I TRYGHEDEN

I del III af rapporten viser vi, at selvom festivalgæsterne overordnet føler sig trygge, eksisterer der også forskellige typer adfærd, der skaber utryghed på festivalen. De tre adfærdsformer, som vi har identificeret som utryghedsskabende er tyveri, narkotika og grænseoverskridende seksuel adfærd. Selvom det i forhold til omfanget af anmeldelser kunne se ud, som om der var tale om et mindre problem i forhold til disse fænomener, tegner vores undersøgelse et andet billede. Statistik eller omfanget af anmeldelser kan ikke fortælle os noget om kvaliteten af oplevelserne med disse utryghedsskabende fænomener, eller i hvilken grad de påvirker gæsternes festivaloplevelse og deres færden på festivalen. De problematiske adfærdsformer er gæsternes hitliste, og i alle vores interviews dukker temaet utryghed op sammen med beskrivelser af tyveri, narkotikaindtagelse eller grænseoverskridende seksuel adfærd. I del III beskrives derfor først adfærden og oplevelsen af tyveri, narkotika og siden grænseoverskridende seksuel adfærd. Til sidst diskuteres det, hvordan festivalrummet lægger op til en grænsesøgende adfærd, der bryder med hverdagens moral og normer.

5. TYVERI

Indsigt:

Ord som “tyveri”, “groft tyveri” og “stjæler” kom op 28 gange som utryghedsskaber. Det svarer til 55% af de 51 interviews vi bruger i datasættet. Dog tyder data på, at nogle former for tyveri betragtes som en form for deleøkonomisk adfærd, og de indgår ikke i denne statistik.

I vores undersøgelse af tryghed er tyveri en væsentlig udfordring i forhold til den gode festivaloplevelse på Roskilde Festivalen. Nærværende afsnit undersøger de former for tyveri, der sker på Roskilde Festivalen som et særligt fænomen, der knytter sig til netop det at være på festival. Undersøgelsen dækker festivalgæsternes reaktion på at blive bestjålet, og tyveri som utryghedsskabende adfærd. Ud

fra vores empiriske materiale har vi identificeret beretninger om tyveri på følgende fire lokationer eller situationer: i festivalkøen, under koncerter, på camps' fællesarealer og fra telte i camps.

Kort fortalt viser vores data viser, at tyveri er særdeles udbredt på campingområdet. Dette forhold giver anledning til at undersøge, hvem der stjæler, hvad der stjæles, og hvilken holdning festivalgæsterne har til tyveri af andres ejendele. Det er vigtigt at beskæftige sig med tyveri, fordi det har en negativ konsekvens for festivalgæsternes festivaloplevelse. Festivalgæsterne selv oplever, at tyveri influerer negativt på kvaliteten af deres festivaloplevelse, eftersom det skaber utryghed, ængstelighed, dårlig stemning og følelsen af utilstrækkelighed.

Omfanget af tyveri har i undersøgelsen rejst spørgsmålet om, hvorvidt organiseret kriminalitet i form af tyveri mon forekommer på festivalen. Vores empiriske materiale kan ikke besvare dette spørgsmål, men rapporten dokumenterer, at tyveri mod festivalgæster er udbredt. Datamaterialet viser, at tyveri på godt og ondt betragtes som en uundgåelig del af festivaloplevelsen og som en del af festivalkulturen, men peger også på, at nogen effekter i nogen festivalgæsters øjne synes at indgå i en deleøkonomi, der "bare" accepteres bredt. Nogle effekter er mere legitime at tage fra andres camps, og det ser ud til at være svært for ejerne at forsvare disse ting.

5.1 Tyveri er respektløst og en "dårlig kultur"

På festivalen hersker der normer for tyveri, som adskiller sig fra det almindelige hverdagsliv. Således peger vi på, at tyveri på festivalen er legitimeret i et stort omfang. Overordnet set har vi identificeret to opfattelser af tyveri: På den ene side er tyveri udtryk for en dårlig festivalkultur og mangel på respekt for andre mennesker. På den anden side er tyveri under særlige omstændigheder accepteret. Nogle genstande er mere legitime at stjæle end andre, ligesom nogle lokationer er mere legitime at stjæle fra end andre.

En ung mandlig festivalgæst opfatter tyveri som et udtryk for en "dårlig kultur":

Jannick: "Jeg synes, det der med at gå rundt og tage andres ting, det er lidt en dårlig kultur. På trods af at det er Roskilde, og man siger, det er en del af det, [det der] med at gå rundt og tage ting og bare sige, at det er en del af det, synes jeg, det er lidt ærgerligt. At man ikke kan få lov at have sine ting for sig selv."

20 år, bor i L, 2019

Tyveri beskrives som et almindeligt forekommende fænomen på festivalen, næsten som en del af en festivalkultur, noget, der hører med, når man er festivalgæst. Citatet illustrerer, hvordan det at tage andres ting er legitimeret af en særlig tolerance-festivalkultur, eftersom det adskiller sig fra hverdagens

normer om ikke at stjæle. I en samtale mellem en ung mand og en ung kvinde udspiller der sig en tilsvarende meningsudveksling om tyveri:

Kristian: "Det er jo ikke noget, man SKAL regne med, siger jeg."

Louise: "Altså, jeg vil næsten sige, at man skal forvente det, men så håb på det bedste."

18 og 19 år, bor i F, 2019

Denne forventning om tyveri bliver af to unge kvinder på 20 og 21 år forbundet med en opfattelse af festivalen som et "slaraffenland", men ikke dermed sanktioneret:

Victoria: "Der er så ikke nogen, der har været inde i vores telt i år, men sidste år [da vi boede i L], der var der bare flere, der gik ind i folks telte, og så kom de ud med en ramme cider eller med en højtaler eller med en whatever."

Rebecca: "Det er dér, hvor jeg føler, at folk de mister lidt respekt en gang imellem."

Victoria: "Og føler at det er slaraffenland, fordi vi er på en mark og ikke hjemme i nogens lejlighed, altså det er virkelig en nytårsfest 'gone wrong'."

19 og 20 år, bor i N, 2019

At campingområdet beskrives som "slaraffenland" er en måde at forklare, at de fysiske rammer frisætter festivalgæsterne fra hverdagens lovmæssigheder. Festivalen beskrives som en "nytårsfest", hvilket refererer til intensiteten af festniveauet og festivalen som en særlig "**højtid**" på året. At denne nytårsfest er "gone wrong" udtrykker, at intensiteten og frisættelsen fra hverdagens normer resulterer i grænseoverskridende adfærd, som når man ikke respekterer hinandens ejendele. To unge kvinder fra en lejr i L fortæller, at de har forsøgt at afværge tyveri af en stol i deres lejr, som ikke blev respekteret af gerningspersonen, som var i gang med at stjæle fra dem:

Christina: "Vi var faktisk lige gået ind i vores telt, og så lægger jeg mig ned inde i mit telt, og der var lys her, og så kunne jeg se, at der er en der går ind [i vores lejr] og stjæler vores stol. Så stikker jeg hovedet ud sådan [og siger:] "Du må gerne lade være", og han tog den bare alligevel."

Interviewer: "Så der var ingen respekt?"

Christina: "Overhovedet ikke."

Lærke: "Altså folk de respekterer ikke hinanden på den måde, de tager bare, hvad de kan få."

18 og 19 år, bor i L, 2019

Det er værd at bemærke reaktionen hos de berørte og særligt ordvalget: "Du må godt lade være". Hvis det er konfliktskabende at stjæle andres stole, så kan reaktionen betragtes som konfliktdæmpende. Der kommer heller ikke nogen konflikt ud af handlingen, men pigerne er blevet et par stole fattigere. Oplevelse af mangel på respekt er ikke kun et spørgsmål om at respektere hinandens ejendele, men

opleves også som mangel på respekt for *hinanden* som personer. Ved at tage genstande fra andre kan gerningspersonen forbedre sin egen festivaloplevelse, når den anden lider et tab. "At de tager bare, hvad de kan få" illustrerer en "survival-of-the-fittest" mentalitet på campingarealet. Den unge mand i citatet slipper afsted med tyveri ved at ignorere den unge kvindes grænsesætning og udviser respektløshed. Manglende respekt for hinandens ejendele forringer desuden kvaliteten af festivaloplevelsen for festivalgæsterne. To unge kvinder på 18 og 19 år som bor i P beskriver, hvordan tyveri har svækket stemningen for hele deres lejr og er derfor udtryk for mangel på respekt for en hel lejr:

Interviewer: "Respekt, hvad synes I generelt, at folk respekterer hinanden her?"

Clara: "Ja."

Emma: "Delvist, fordi når man stjæler en Soundboks, så er det altså virkelig neder'n, altså så har man jo ingen respekt for hele den camp, der skal bruge den."

Clara: "Det er fucking neder'n."

18 og 19 år, bor i P, 2019

En Soundboks koster 5000 kr., hvilket er mange penge for de fleste unge, men et tyveri takseres kun til at være "fucking neder'n", og følges ikke op af overvejelser om anmeldelse. Tyveri af denne type sanktioneres ikke, og det går ud over fællesskabet. Tyveri påvirker en hel lejr negativt, tyveri af Soundboksen er reelt en måde at ødelægge andres festivaloplevelse. Alligevel er det en ret mild reaktion hos de to informanter, hvilket synes at bekræfte, at konfliktniveauet er ret lavt på festivalen. Det kunne tyde på, at konflikter betragtes som ødelæggende for festivaloplevelsen, og at man som festivalgæst strækker sin tolerance langt for at beskytte sin festivaloplevelse.

5.2 Nogle ting og nogle steder må man godt stjæle

At tyveri alligevel forekommer på festivalen i stor udstrækning, kan forklares ved, at tyveri i en modereret udgave er legitimeret blandt en større andel af festivalgæsterne. Den acceptable form for tyveri knytter sig til forskellige idéer om ejendele som personlige eller upersonlige og campingsfærer som enten offentlige eller private. En ung kvinde, som bor i F, beskriver, hvordan campingudstyr er legitimt at stjæle, og at hun sammen med sin camp har stjålet fra andre:

Stine: "Jeg har ikke sådan rigtig set folk gøre det [stjæle] på sådan en trøls måde, altså sådan man ved jo godt, at alle stjæler campingudstyr, og det har vi [campen] da også selv gjort, men altså ikke på sådan en dårlig stil-måde, hvor man tager personlige ting og går ind i folks telte [...] Det synes jeg, at der er sådan en fælles konsensus om, at det gør man bare ikke."

24 år, bor i F, 2019

Campingudstyr anses for at være upersonlige og erstattelige. Der eksisterer en "øje-for-øje"-kultur, hvor det at miste sit campingudstyr skaber en adfærd, hvor man forsøger at genoprette en balance for sit tab ved at stjæle campingudstyr fra andre. På denne måde skabes en kædereaktion, hvor tyveri accelererer, fordi mange søger at genoprette sit tab, men har ikke mulighed for at "stjæle tilbage" fra den person, som oprindeligt stjal. Derfor stjæler man fra en 3. part, som ikke oprindeligt var involveret. To unge kvindelige festivalgæster uddyber problematikken:

Carla: "Jeg tror, jeg synes, at der er forskel på det der med, at man går ind i et telt [og stjæler], og at man tager en stol, som ligger et eller andet sted. Sådan virkelig. Uanset om der er en lås på eller ej, så er der en lynlås, og det er bare sådan private ting, som er inde i teltet. Det synes jeg er en stor grænse."

Lea: "Men det er også en stor del af Roskilde [Festival], at man går rundt og lige napper et bord eller en stol eller sådan noget. Så længe det ikke ligger inde i et telt, så det er okay. Det er sådan lidt stemningen. Det andet er over grænsen."

20 og 19 år, bor i L, 2019

Fællesarealerne i campen anses for ikke-private, selvom de tilhører campen kollektivt. De genstande som er placeret i fællesarealerne, bliver i denne optik opfattet som gængse og erstattelige og dermed mere legitime at stjæle. Der hersker dog en konsensus om, at personlige ting, der opbevares i teltet, er private, eftersom teltet danner rammen for privatsfæren. Eksempelvis overgår en campingstol således fra at blive betragtet som upersonlig til personlig og privat, når genstanden opbevares i teltet frem for ude i fællesarealerne i den enkelte camp.

Til trods for denne opfattelse af nogle former for tyveri som legitime, opleves tabet af campingudstyr fra de enkelte lejre som problematisk, da genstandene er medbragt for at opfylde en funktion. At miste udstyr bliver derfor en udfordring for at opretholde den gode festivalstemning, da det forringer ens daglige væren på festivalen; kvaliteten af festivaloplevelsen for campen og den enkelte festivalgæst. 5 unge mandlige gæster beskriver det således:

Kasper: "Det var også lidt neder'n at starte første dag ud med, at mit telt bliver skåret op, og Soundboksen bliver stjålet ikk'?"

Niels: "Ja, ja, det var jo ikke verdens fedeste start. De skar lortet op derovre (peger på et telt) på den anden side."

Carl: "Det var egentlig mest dét, at teltet der blev skåret op, det har ødelagt hele sovesituationen."

Interviewer 1: "Ja, det er da klart."

Jesper: "Og så mistede vi vores bord."

Kasper: "Og så har vi fået sjålet alle stolene."

Niels: "Jahaer." (griner)

Noah: "Til at starte med der hyggede vi meget sådan der, men jeg synes, stemningen er røget meget hurtigt sådan dér."

Kasper: "De første dage eller der hvor vi kom dér, hvor vi drak øl og satte telte op, det var fucking hyggeligt. Og så røg pavillonen og så."

Niels: "Ja, så døde det lidt." (griner)

Jesper: "Ja [så] røg menneskene også."

Kasper: "Så fuckede det lidt op."

16-21 år, bor i N, 2019

Lejren har mistet deres Soundboks, stole, bord og pavillon, og én person har mistet alt sit tøj. Tyveri af musikanlæg skaber især en dårlig festivalstemning. Tyveri af Soundbokse og musikanlæg optræder ofte i vores interviews. I citatet beskriver de unge mænd ligeledes, hvordan "stemningen er røget" på grund af tyveri. Mange er taget hjem fra lejren, hvor særligt de unge kvinder har forladt den og valgt at tage frem og tilbage til festivalen i stedet. Når tyveri i lejren forekommer i stort omfang, skades fællesskabet. Følelsen af fællesskab nedbrydes, fordi tyveri overskrider grænsen for god festivaladfærd, og den gode festivalstemning kan ikke opretholdes uden et musikanlæg eksempelvis. Måske kan ulysten til at få ens festival ødelagt forklare, hvorfor der er så få anmeldelser af tyveri, vold og lign.:

Olivia: "Altså det ødelægger jo en festival når folk stjæler hinandens ting, starter slagsmål og opfører sig dumt. Man vil jo ikke have sin festival ødelagt, man har glædet sig i et helt år, det koster mange penge, og nu skal man bare ha' det sjovt, og så er det jo fucking neder'n hvis nogen stjæler eller slås. Så det prøver man at stoppe eller tale ned. Anmelde tyveri? Det får man jo ikke sine ting tilbage af"

22 år, Clean Out Loud C 2019

5.3 Mit telt er mit hjem

Camp'en bliver beskrevet som et hjem; et trygt sted, et 'safe space' og en slags 'helle', for eksempel når festivalgæsterne ønsker at trække sig tilbage fra festivalens intensitet og slappe af. Teltet man sover i anses for at være festivalhjemmet per se og beskrives af festivalgæster som; "et slags hus man låser af, når man går". To festivalgæster beskriver teltets funktion som et 'safe space':

Alice: "Det er lidt sådan et safe space."

Interviewer: "Hvorfor er det et safe space?"

[...]

Anna: "Fordi det sådan er her, man har sine ting og sådan noget, og når jeg går væk, så tænker jeg i hvert fald, om der er nogen, der går ind i teltet."

Alice: "Hvis der sker noget, så er der nogen i nærheden [...] Det er som om, man er sådan et lille hjem her."

Teltet både *er* og symboliserer en privatsfære. Det udgør både et symbolsk og et fysisk frirum fra det pulserende, sjove, inviterende, men også krævende festivalliv. For festivalgæsterne repræsenterer teltet et privat og “safe space” inde i festivalens større sociale rum; på festivalen er man hele tiden på, og teltet er et sted hvor man kan trække sig tilbage og være i “off-mode”.

Oplevelsen af teltet som ‘hjem’, som et område, der henhører under en privatsfære, er af mange årsager central i forhold til oplevelsen af tyveri som utryghedsskabende. Selvom festivalgæsterne tænker, at teltet beskytter dem, udgør denne beskyttelse kun en teltdugstynd barriere mellem privatsfæren og det pulserende festivalliv

Karen: ”Man bliver jo heller ikke nervøs hver eneste gang, man hører om et eller andet i København. Men det er som om, at det er lidt anderledes på Roskilde. Man er lidt mere udsat her, fordi man bor i et telt. Man har sådan et lille nylon stof, der ligesom beskytter én fra verden.”

22 år, bor i L, 2019

En anden festivalgæst beskriver oplevelsen af at være udsat som følge af teltets ‘skrøbelighed’ på denne måde:

Magnus: ”Altså grunden til at man måske ikke er ligeså tryk, det er det der med, altså, det er jo ligesom et hus du låser af om natten, ikke. Og det her, det er jo bare nogle små telte, og der er måske en lås på, og der virkelig meget tyveri rundt omkring.”

21 år, bor i L, 2019

I det indsamlede empiriske materiale forekommer historier fra 7 camps, hvor festivalgæsterne har oplevet tyveri, mens de sov i teltet. Følgende hændelse refereres af to unge kvinder på 20 og 21 år, som bor i en stor camp med 80 mennesker i C, hvor en af deres veninder fik stjålet alle sine ejendele, mens hun sov:

Marie: ”I nat der var der en af vores veninder, der fik stjålet sin taske der lå inde i teltet ved hende [...] Ja, sådan alle hendes ting.”

Interviewer 1: ”Mens hun sov?”

Marie: ”Mens hun sov ja.”

Johanne: ”Ja, det er mega uhyggeligt, men. Men man ved også godt lidt, hvad der kan ske, tror jeg, når man er her, så man passer også lidt på.”

Interviewer 2: ”Ja. Hvordan passer man på?”

Marie: ”Altså det ved jeg ikke, hun sov alene og sådan noget, det er måske også sådan lidt dumt [...] Jeg tror helst man skal sove med nogen eller [...] Altså, jeg synes da, det er grænseoverskridende det der med, at der er nogen som kommer ind i ens telt, når man sover.”

Som festivalgæst skal man passe meget mere på sine ting end hjemme, men det kan man ikke hele tiden gøre, slet ikke under koncerter. Selv når man er i teltet, skal man passe på og særligt om natten for "...man ved også godt lidt, hvad der kan ske her" (Johanne). Det at blive bestjålet, mens man sover, beskrives som grænseoverskridende, uhyggeligt og uacceptabelt, men også forventeligt. Dette synspunkt kunne også forklare, hvorfor tyverier ikke anmeldes – det var jo forventet.

De færreste bor alene, men selv hvis man er sammen med en anden person i teltet, kan grænseoverskridende adfærd forekomme. Nogle festivalgæster oplever, at bruddet på den privatsfære, som teltet udgør, medfører en eskalering fra tyveri til faretruende situationer. To kvindelige festivalgæster fortæller, at deres telt blev skåret op om natten, mens de lå i det:

Ida: "Vi har oplevet noget. Vi bor i telt sammen ikke også. Så kom der en dreng forbi, som var helt væk [euforiseret/beruset]. Han havde en ølflaske, og så skar han vores telt op. Så gik vi ud, og så sagde vi til ham: "Undskyld, hvad fuck laver du?", ikke. Så sagde han bare: "Jeg har ikke noget", så sagde vi: "Vi kan se, du sidder med noget skarpt i hånden". Genstanden befandt sig én centimeter fra hendes hoved."

Simone: "Jeg var lige ved at blive ramt i hovedet af den smadrede glasflaske. Så sagde vi: "Undskyld, hvad fuck laver du, du var altså lige ved at ramme os, og du har smadret vores telt". Så sagde han bare: "Jeg har ikke gjort noget", så begyndte de [gruppe af unge mænd] at 'fronte' os, så gik vi bare væk. Det gad vi ikke at være med til."

17 og 18 år, bor i L, 2019

Der er i vores materiale et mindre antal voldsepisoder, som kan forbindes med tyveri. Alligevel er reaktionerne meget konfliktnedtrappende, som i ovenstående citat, hvor dem, det er gået ud over, ikke vil være med til at straffe indbrudstyven – heller ikke selvom den oprindelige situation kunne være endt med legemsbeskadigelse. Heller ikke her nævnes anmeldelse som en mulighed.

En gæst, som bor i H, oplevede, at der kom en gruppe unge mænd ind i hans telt for at stjæle alkohol. Da han bad dem om at gå, forsøgte de unge mænd at hive ham ud af teltet. Da han protesterede, begyndte de at sparke ham, blandt andet i hovedet. Nogle andre fra hans camp kom ham til undsætning og tilbageholdt de unge mænd, indtil politiet kom. I dette tilfælde eskalerer situationen og politiet bliver til sidst involveret, og denne situation er dermed kommet med i statistikken, men det hører til undtagelserne i vores datamateriale.

Vi kan konkludere, at tyveri og grænseoverskridende adfærd i telte er kilde til væsentlig utryghed.

5.4 Naboskab og tyveri

Mange festivalgæster fortæller, at et godt naboskab med de omkringliggende lejre giver en følelse af,

at man ikke behøver at være bekymret for tyveri fra lejren og teltet. En gæst som bor i N fortæller, at det at bruge meget tid i ens egen lejr kan være medvirkende til at opbygge et godt naboskab med nabo-camps:

Rebecca: "Fordi vi er så meget hjemme, så er det nok også nemmere at blive venner med hinanden og kunne sådan dér, vi passer lige på jeres ting, mens I er væk og sådan altså, at kunne være venner med hinanden på kryds og tværs."

20 år, bor i N, 2019

Det at investere meget tid og samvær med nabo-camp'en styrker de sociale bånd. Det skaber en øget følelse af tryghed, eftersom risikoen for tyveri opleves som mindre, når man kan hjælpe med at holde øje med hinandens ting.

Imidlertid oplever mange lejre at blive bestjålet af deres naboer. Vores data viser, at det blandt andet kan ske på grund af uvenskab mellem camps eller manglende social relation til nabo-camp'en:

Victoria: "Sidste år der boede vi oppe i L. Der fik vi stjålet lidt af hvert, når vi ikke var hjemme, og vi prøvede at blive venner med dem [naboerne] og var sådan der: "Hej, det er os, og I låner bare [ting af os]", alligevel så endte vi med [at få stjålet vores ting]."

Rebecca: "Så var det dem, der pissede op ad vores telte."

Victoria: "[De var] mega ligeglade."

20 og 21 år, bor i N, 2019

Også her er reaktionen behersket, der bruges ikke store ord om en ret respektløs adfærd, og igen er der ingen intention om at anmelde nogen, selvom man ved hvem der har taget ens ting.

Tre personer fra L fortæller, hvordan kamp om teltpladser med deres naboer skabte uvenskab fra starten af festivalen. Dette resulterede i, at de gensidigt løbende har stjålet borde fra hinanden under festivalen. Naboer kan skabe tryghed, men også være en kilde til utryghed og aggression, i dette tilfælde kom det til en fysisk konfrontation, der dog stadig ikke blev anmeldt:

William: "Vores naboer de prøvede at stjæle vores presenning."

Maja: "Så fik de at vide, at det skulle de lade være med."

Isabella: "Så fik de en god hånd i kæften."

Alle er 19 år, bor i L, 2019

5.5 Aflåste telte og medbring ikke værdifulde genstande

Festivalgæsterne benytter sig af forskellige strategier i forhold til at afværge tyveri fra deres telte. Flere nævner, at de bruger hængelåse på deres telte, som her Mikkel, der siger: ”Altså, jeg har lås på mit telt, det, jeg elsker det”. (23 år, bor i C, 2019)

Brugen af lås er et forsøg på at forebygge tyveri fra teltet, men det afspejler også at man kun er dækket af ens forsikring, hvis der er dokumentation for aflåst telt. Andre festivalgæster giver dog udtryk for, at hængelås ikke er en strategi som virker i forhold til at afværge tyveri. Tyveri skaber derfor en generel følelse af afmagt blandt festivalgæsterne:

Interviewer: ”Låser I jeres telte?”

Alle: ”Nej.”

Interviewer: ”Er det fordi, I ikke har noget af værdi i jeres telte?”

Peter: ”Det er fordi, at hvis man har en hobbykniv, så skærer man bare op i siden af teltet. Det der med at have en lås, det er på grund af forsikring.”

Sofia: ”Det [hængelås] signalerer, at der er noget.”

Amanda: ”Så [hvis] vi er ude, at hvis man sætter lås på, så gemmer man låsen. Så hvis folk faktisk kommer og gerne vil ind i ens telt, så ser de, at der er lås på. Og så hvis de virkelig gerne vil, så bryder de den jo bare op, ikke.”

22, 22 og 23 år, bor i C, 2018

Der er en frygt for, at låsen på telte øger risikoen for indbrud, fordi låsen sender et signal om, at der er noget af værdi. Igen er der ingen vrede eller forargelse i beskrivelsen af det vilkår, man har som festivalgæst, politianmeldelse nævnes ikke, det er valget mellem pest eller kolera, man må leve med, når man er på festival.

Så hellere forebygge, end at få ødelagt sin festival, som det næste citat beskriver:

Interviewer: ”Hvad gør I for, hvad skal man sige, for at føle jer sikre, føle at jeres camp er sikker, når I ikke er her?”

Signe: ”Vi låser vores telte.”

Mia: ”Vi har også fået skåret vores telte op så.”

Astrid: ”Og der er én, der har fået stjålet alle sine ting.”

Mia: ”Så det [med at låse] hjælper ikke så meget.”

Astrid: ”Så hun er taget hjem.”

Interviewer: ”Det er virkelig nedtur [...] Men lås på selvom det ikke jeg ved ikke, hvor meget det gør altså, folk sprætter det jo bare op altså.”

Mia: ”Men det gør alligevel, at man føler sig dét værd.”

Interviewer: ”Okay så lås på jeres telte?”

Signe: "Og så bare ikke tage sine alleryndlingsting med [...] Så hvis der nu sker noget, så er det dét."

20 år, 20 år og 21 år, bor i L, 2019

Selvom hængelåse ikke forhindrer indbrud i teltet, giver det nogle af festivalgæsterne en følelse af at have gjort, hvad man kunne for at skabe tryghed. Foruden hængelåse nævner festivalgæsterne en række andre forholdsregler for at undgå tyveri, heriblandt at undlade at medbringe værdifulde genstande:

Morten: "Lad vær med at tage noget med, som du ikke tør miste, og som du ikke kan undvære."

Karen: "Alt du tager med på Roskilde, skal du være parat til at miste. Du skal være okay med, hvis det ikke kommer med hjem igen. [...]"

Morten: "Du skal heller ikke købe noget på Roskilde, som du tænker, det her vil jeg ikke miste. Selvom det er nogle fede ting, man kan købe rundt omkring. For hvis jeg lægger det ned i mit telt, så ved jeg ikke, om jeg får det med hjem."

Begge 22 år, bor i L, 2019

Man skal være indforstået med, at man skal være "parat til at miste alt". Det er en talemåde, som går igen i undersøgelsens datamateriale. Det synes at være en anerkendt risiko, at man lever med tyveri som et vilkår for festivaloplevelsen. At blive bestjålet er således en kalkuleret risiko ved at tage på festival og en man selv løber uden at involvere hverken politi eller tæskehold.

5.6 Delkonklusion

Vi har identificeret to overordnede normer for tyveri på festivalen. På den ene side betragtes tyveri som uacceptabelt og som et udtryk for respektløshed over for andre mennesker, camps og deres ejendele. På den anden side betragtes moderat tyveri som socialt acceptabelt. Tyveri af campingstole og borde fra fællesarealet i campen er legitimeret i et stort omfang, da dette areal ikke anses for privat. Disse genstande har nærmest status af share-ware og indgår i en festivaldeleøkonomisk handel: er du på festival så kan du risikere at miste ting, men du kan bare tage nogle andre. Eller du kan udveksle dine ting med andres ting. Det medfører en accelerationskæde af tyveri, som viser sig ved en 'øje-for-øje'-kultur, hvor festivalgæster søger at genoprette deres tab ved at stjæle fra en tredje part. Samlet set skabes der en dominoeffekt der gør, at campingpladsen bliver karakteriseret som "slaraffenland" – et udtryk for et tag-selv-bord af campingudstyr og øl, som i nogle tilfælde eskaleres til telefoner, pung, tøj, Soundboks og andre værdier. Disse forhold gælder særligt L og N. Når campingpladsen ses som "slaraffenland", ødelægges følelsen af at have en privatsfære, hvor man kan slappe af, og hverken genstande eller områder opleves som sikre. De mange tyverier fra telte sker både, når festivalgæster sover, når de ikke er tilstede i lejren, eller når telte bliver skåret op. Dette vilkår skaber stor utryghed,

da man som festivalgæst oplever ikke at have et “safe space”. Festivalgæsterne forsøger at afværge tyveri ved at låse teltet, ved ikke at tage værdifulde genstande med samt ved at etablere gode sociale forbindelser til naboerne. Dette skaber imidlertid en utilstrækkelig og falsk tryghed, da tyveri netop kan blive udløst af brugen af låse, ligesom dårligt naboskab kan medføre tyveri. Det store omfang af tyveri svækker både det store festivalfællesskab og det lille camp-fællesskab, da det skaber dårlig stemning og lejre affolkes. Således skaber tyveri på festivalen utryghed, og tyveri kan, fordi det er så udbredt et fænomen, betragtes som en del af festivalkulturens deleøkonomi.

6. NARKOTIKA

Indsigt:

Som en del af analysen har vi kodet interviews for narkotika i relation til utryghed. Ordene "stoffer", "narkotika", "påvirket", "drugget" og "væk" blev identificeret 24 gange som utryghedsskabende. Dette svarer til knap 50 % af de 51 interviews, som udgør datamaterialet i undersøgelsen.

Der er i vores datasæt eksempler på at ord som "påvirket" eller "væk" ikke eksplicit henviser til narkotika, eller hvor det viser sig at være henviser til alkoholpåvirkning. Ved frasortering af disse tilfælde er der tale om 19 interviews, hvor mindst én person i gruppe interviews forbinder narkotika med utryghed. Det svarer til 37% af de 51 interviews.

I vores datamateriale har vi identificeret tre temaer, når festivalgæsterne italesætter narkotika som utryghedsskabende: 1. Mødet med den påvirkede, 2. Narkotika som brud på fællesskabet og 3. Risikoen for at blive "drugget" - indtagelse af stoffer uden ens vidende og samtykke, oftest gennem drinks.

De tre temaer illustrerer en stigning i alvorligheden for den måde, hvorpå narkotika forekommer som fænomen på festivalen. I det første tema ses det, hvordan festivalgæster opfatter dem, der tager stoffer. Her er der både tale om oplevede og forestillede hændelser.

Næste tema beskriver, hvordan narkotika bliver italesat som en modsætning til det festivalfællesskab, der inkluderer alle, og hvori alle kan føle sig trygge. Festivalgæster på stoffer opfattes som nogen, der træder ud af festivalfællesskabet.

Det sidste tema udgøres af fænomenet "drugging", der dækker, at festivalgæster kommer narkotika i andres drinks eller tilbyder dem drinks, uden de er vidende om, at der er narkotika i.

6.1 Mødet med den påvirkede

I samtaler med festivalgæster om, hvad der gør dem utrygge på festivalen, nævnes mødet med "de der", der er "høje på alt muligt". Dette vidner om, at brugen af narkotika er en del af festivalgæsternes erfaringer, og tanken om at møde "dem", der er narkotikapåvirkede, er ubehagelig (Lasse, 25 år, bor i Clean Out Loud C, 2018).

Festivalgæster på stoffer er "frembrusende", "ser mærkelige ud" og "savler". De er "hæmningsløse", "aggressive" og "ikke-kontaktbare". De opfattes som grænseoverskridende eller potentielt

grænseoverskridende. De beskrives også som ”overdrevne”, ”for meget”, ”for intense”, som ”nogen der er på et andet niveau”, og som ”nogen, der har en anden attitude end ikke-stofpåvirkede festivalgæster”. Disse beskrivelser går igen i vores datamateriale, når festivalgæster sætter ord på andre gæster, der er påvirkede af stoffer. Her beskrives en anden måde at være på tilstede på eller i nogle tilfælde ikke at være fuldt til stede.

Den person eller gruppe, der er påvirkede af narkotika, ”udstråler en energi, man ikke har lyst til at dele, da det bidrager til en stemning, man har svært ved at håndtere” (Lasse 25 år). Mange af festivalgæsterne italesætter Lasses oplevelser. Man kan ikke helt sætte en finger på, hvorfor de påvirkede er ”ved siden af”. Man tror ikke nødvendigvis, festivalgæster på stoffer vil gøre skade, men man holder sig fra dem – bare for en sikkerheds skyld:

Interviewer: ”Er der noget, du undgår? Et eller andet du undgår på festivalen, som gør dig utryg, et eller andet hvor du tænker, ”der vil jeg ikke hen”, eller ”det vil jeg ikke beskæftige mig med?”

Lasse: ”Årh, du ved, sådan. Der er nogle gange, hvor du kan se at, ”de dér”, hvor du kan se en camp, og så kan du se, de ofte hører noget meget trampermusik, og så lige kigger hen på dem, og ”hold da op, de er meget påvirkede af euforiserende stoffer”, ”ej lad os prøve at tage hen til en af de andre fester, hvor de hører et eller andet R&B eller sådan noget”.

Interviewer: ”Kan du fornemme, der er en stemning, man ikke har lyst til at være en del af?”

Lasse: ”Ja. Men så går man bare videre, det er ikke fordi, de jo er farlige eller gør nogen noget, det er bare, hvor man tænker, det kan godt være lidt for. Lidt for vildt, måske.”

25 år, bor i Clean Out Loud C, 2018

Når vores interviewpersoner italesætter andre festivalgæster, der er påvirkede, er det med få undtagelser altid negativt. Narkotikapåvirkede festivalgæster er med til at skabe utryghed. Det gøres til et problem, at folk ikke er på samme ”niveau”, som de selv er. Fordi man ikke ved, hvad påvirkede folk kan finde på, føler man sig usikker. Det betyder også, at man kan ikke være sikker på, at de lægger mærke til, hvad der foregår omkring dem. Herved bryder de en vigtig del af *Orange Feelings* adfærdskodeks, hvor man omgås hinanden på en rar og omsorgsfuld måde. I værste tilfælde opleves festivalgæster, der er påvirkede, som utilregnelige og potentielt aggressive, hvilket ødelægger det fællesskab, hvor man passer på hinanden. Johan på 18 år forholder sig på følgende måde til påvirkede festivalgæster:

Johan: ”Altså om aftenen så prøver jeg at undgå øjenkontakt, fordi det er tit, hvis folk har taget noget [narkotika], så bliver de meget aggressive.”

18 år, bor i F, 2019

Johan oplever, at andre, der er påvirkede af narkotika, skaber utryghed. Han har derfor udviklet en strategi for at undgå uønsket kontakt, når han færdes alene på festivalen. Johan er blot en af flere festivalgæster, der bruger påvirkning af stoffer til at forklare situationer, hvor nogen overskrider

grænser. Det gælder især fysiske grænser, som når en festivalgæst fortæller om mødet med en anden, der i køen før festivalen var “stangstiv og høj på stoffer”, som tog billeder af hans veninder iført bikini:

Albert: ”Også i køen, mens vi sad i køen, var der en fyr der kom over, som var stangstiv og høj på stoffer, og han begyndte at tage billeder af pigerne, mens de sad der i bikini. Det er virkelig mærkeligt.”

17 år, bor i N, 2019

Manden blev bedt om at gå, da hans opførsel blev opfattet som grænseoverskridende og forbundet med narkotika.

I andre tilfælde forbinder festivalgæsterne påvirkede gæster med truende adfærd. Når mandlige festivalgæster “fronter” (er fysisk nærgående og/eller verbalt truende), opleves de som værende påvirket af stoffer:

Kasper: ”Til Cardi B koncerten, så var der en fyr foran mig som lige pludselig vendte sig rundt og sagde, at jeg skulle lade være med at skubbe til ham, og jeg havde slet ikke rørt ved ham [...] Så tog han fat i min krave, og så stod han bare og råbte op i ansigtet på mig, og så siger jeg bare, at han skulle lade mig være, og at jeg ikke havde gjort ham noget [...] Og så fik hans venner ham også væk fra mig. Jeg tror godt, han kunne have været på stoffer, fordi han var ikke til at komme i kontakt med rigtigt.”

21 år, bor i N, 2019

Påvirkning af narkotika er en utryghedsskabende adfærd. Festivalgæster, der er påvirkede opleves som utilregnelige, og i værste tilfælde aggressive. Det medfører, at grænseoverskridende adfærd som at “frontere” associeres med narkotika påvirkning. Af denne grund søger mange festivalgæster at undgå andre gæster, der opleves som påvirkede. I mange tilfælde undgår gæsterne også hele områder, hvor de har en forestilling om, at stoffer er mere udbredte. Dermed undgås konfrontationer, der kunne medføre konflikter og vold.

6.2 Narkotika som utryghedsskaber

Udover oplevelsen af at narkotikapåvirkede festivalgæster skaber utryghed, opstår der en mytologisering af steder, oftest er disse steder ”ukendte” camps, hvor man ikke kommer. Et dårligt festival-ry – alias den dårlige festivaloplevelse - indebærer tilstedeværelsen af stoffer. Denne logik bruges blandt andet, når festivalgæsterne fortæller, hvorfor der er visse steder, de undgår:

Helene: ”Ja, hvad med dernede i M eller N, hvor de tager sygt mange stoffer, der har jeg ikke lyst til at gå selv. Altså det er ligesom Istedgade om natten [...] Jeg kan ikke huske, hvad det er for en, om det er M eller N, der er et eller andet sted, hvor man bare kan mærke, [at] i det sekund du er der; ”okay, de tager mange stoffer her”.”

Helene har en forestilling om, at stoffer florerer mest i M og N. Mange festivalgæster udnævner imidlertid især Dream City og L som steder, man undgår på grund af stoffer. I interviewene er stofferne dog altid et andet sted end dér, hvor gæsterne selv bor og opholder sig. Eksempelvis har nogle festivalgæster antydnet, at der er stoffer i deres bogstavområde, men det er altid i den anden del af området. Stoffer er derudover forbundet med "dak" [en technogenre], og med "trampermusik" i begrundelsen for ikke at gå i visse campingområder:

Interviewer: "Hvordan er G og L, er der nogen grund til, I er der mindre?"

Johanne: "Nej, altså L er lidt."

Marie: "L er lidt (fnis)."

Johanne: "L er lidt crazy."

Marie: (griner) "Ja."

Joanne: "Lidt mere sådan "dak" hele dagen og sådan noget, ja. Folk tager nok også, jeg forestiller mig, at folk nok også tager lidt flere sådan underlige ting og sager [stoffer] derovre, end de gør i C. Jeg tror, at C er lidt mere stille og roligt."

21 og 20 år, bor i C, 2019

Joanne og Marie associerer stoffer med en bestemt type fest på festivalen som indebærer techno musik med høj intensitet og de lægger afstand til den type festivaladfærd.

For nogle festivalgæster forbindes stoffer med en utryghed, som opstår om natten, hvorfor man ikke bør gå alene om natten:

Mathias: "Altså, jeg skal også bare gå sammen med nogle gutter, jeg kender. Hvis vi er et par stykker, føler jeg mig tryk, så hvis jeg går alene om natten, kan jeg godt blive sådan lidt "aah"."

Laura: "Altså, det har jeg ikke noget problem med, det synes jeg er fint nok. Jeg tror, det er fordi, jeg har været herude så meget."

Mathias: "Om natten kan man godt møde sådan nogle typer, og det er tydeligt, de har taget et eller andet, det er fucking nøjeren [paranoia]."

Interviewer: "Du snakkede lidt om, hvad der kan gøre dig utryk, måske sådan nogle ubehagelige typer om natten, der måske har taget et eller andet."

Mathias: "Ja, man ved ikke, hvad de kan finde på og sådan noget."

17 og 18 år, bor i N, 2019

Mathias og Laura forklarer en del af den utryghed, der opstår om natten, hvor stofferne viser sig mere med manglende erfaring med at være gæst på festivalen. Laura nævner også i interviewet, at hun er kommet på festivalen med forældre tidligere, og bor nu bor på festivalen alene for anden gang,

hvorimod Mathias er afsted for første gang. Hvor Laura har haft mulighed for at opleve festivalen i selskab med sine forældre, kommer Mathias til festivalen uden erfaringer. Det skaber utryghed for Mathias der om natten frygter at møde narkotikapåvirkede festivalgæster, som er ubehagelige og utilregnelige.

Vores feltarbejde viser, at narkotikapåvirkning og frygten for påvirkede festivalgæster skaber utryghed. Desuden viser vores undersøgelse, at narkotikakulturen på festivalen er fortrinsvist forbundet med nærliggende områder omkring L, Dream City og det øvrige Øst-område af festivalen.

6.3 At blive “drugget”

Camilla: ”Man kan være nok så fornuftig selv, men du ved bare ikke, hvad andre har i tankerne.”

24 år, Clean Out Loud, C, 2018

En utryghedsfaktor der går igen blandt alle interviewpersoner, uanset køn, er frygten for at få stoffer i ens drink. Der er flere grunde til det: En mindre del af interviewpersonerne frygter voldtægt. Andre italesætter, at det er et brud på den tillid, der er afgørende for festivaloplevelsen. Og for nogen drejer det sig om, at man ikke har kontrol over ens egen rus. De fleste konkrete historier om stoffer i drinks, som vi har indsamlet, viser sig at foregå i campingområderne. Et enkelt tilfælde foregik på festivalområdet, men her var det til gengæld flere personer, det gik ud over. Vi ser, at såvel bekymringen som risikoen for, at det sker, går på tværs af køn.

Mange har forbehold ved at drikke af drinks, de får tilbudt af andre festivalgæster og afslår derfor. Denne strategi kommer til udtryk på forskellig vis blandt dem, vi har talt med. Nogle festivalgæster afslår helt og holdent at modtage drinks fra fremmede. Andre erkender, at jo fuldere de er, jo mere tilbøjelige er de til at tage imod drinks fra fremmede. Nogle tager aldrig imod drinks og øl, der har været åbne (så en uåbnet dåse er fin), mens andre igen tager imod en tår og drinks fra festivalgæster, de kender, men ikke fra fremmede.

I de konkrete historier, som vi har indsamlet om festivalgæster, der bliver “drugget”, identificerer vi to forskellige tendenser: Dem, der uvidende får stoffer i det, de drikker af, og dem, der er vidende om det. Det ser ud til at man deler ud af stofferne for at få andre festivalgæster til at deltage i festen – en misforstået inkludering, der i realiteten er et overgreb.

6.3.1 “Drugging” og voldtægt

Lina: "Jeg har veninder, der er blevet "drugget" og voldtaget herude for nogle år siden. Så jeg havde det sådan lidt [svært] med at tage herved, for det er en ting, jeg slet ikke kan overskue."

18 år, bor i N, 2019

Voldtægt som følge af "drugging" er en overvejelse eller frygt som kun udtrykkes af de kvindelige interviewpersoner. Det skal understreges, at det ikke er alle vores kvindelige interviewpersoner, der nævner voldtægt som en årsag til at være bange for stoffer i drinks. Men når voldtægt som følge af "drugging" kommer frem som tema, er det kun unge kvinder, som nævner det.

De få mandlige interviewpersoner, som tager stilling til emnet, angiver, at voldtægt som følge af "drugging" ikke er et problem, fordi de som unge mænd ikke oplever at være et "target", altså et mål for fysiske krænkelser i forbindelse med "drugging".

6.3.2 Brud på tillid

Camilla: "Jeg hørte for, det var to dage siden, at min kammerat var ude for, at der var nogle dudes [fyre] i deres nabocamp, der gerne ville have, de skulle ud og feste med dem, og min kammerat var lige kommet hjem fra arbejde, han havde sagt, den går altså ikke, jeg skal ind og sove. Så havde han [en af de unge mænd] sagt: "Tag lige en tår af det her, et eller andet, så er du klar". Og så havde han prøvet, han tænkte: "Okay, jeg tager lige en tår øl", eller drink, eller hvad det nu var. Og så efter han havde taget en tår, så sagde hans ven: "Der er MDMA i, nu er du frisk". Og så var han [Camillas kammerat] sådan lidt: "Okay, nu skal jeg slet ikke ud og feste", altså, der lukkede han helt ned. Og så gik han ind i sit telt for at sove stofferne ud af systemet, ikke. Jeg synes, man har hørt nogle historier, hvor man er sådan lidt; "bring your own booze"."

24 år, Clean Out Loud i C, 2018

En del af fællesskabet på Roskilde er, at man føler, at man kan stole på, at andre vil én det godt. Man hilser på fremmede, skåler, fester og passer på hinanden. Man tager en tår af den øl, man bliver tilbudt, for man ved, at folk tilbyder dig den af venlighed. Når man finder ud af, at der er stoffer i den øl, man lige har drukket af, bryder det med en meget vigtig social kontrakt: Man har ikke fået at vide, hvad man går ind til. Det er desuden et brud på den festivaltillid som foreskriver, at man kan få lov til at være på festival på sin egen måde— hvis du bliver "drugget" er du pludselig på festival på andres præmisser.

6.3.3 Mangel på samtykke

Jonas: "Nu er jeg blevet så gammel, så jeg ved, hvem af mine venner, jeg skal spørge, hvis jeg har lyst til at tage stoffer. Men det har jeg sjældent [...] Ligesom med at drikke, så er det en holdsport at tage stoffer. Ligesom med at drikke og ryge og høre musik. Det er en holdsport."

Nogen, men langt fra alle, har den idé at stoffer gør en fest god. Ligesom man er bange for andre på stoffer, er man bekymret for sig selv og andre, når man selv er på stoffer. Når man ikke selv vælger at tage stoffer, er man bange for, at man ikke kan styre sig, og at man ikke kan passe på sig selv. Man er på samme tid meget sårbar og kan potentielt dumme sig, hvis man er for påvirket. Det opleves desuden som grænseoverskridende, at festivalgæster kan finde på at tilsætte stoffer til ens drink, uden at du har valgt det til eller givet dit samtykke – et brud på de normer for fællesskab eller den konsensus for den gode festivaloplevelse, som Roskilde tilbyder. For resultatet er, at du kommer til at være i en ændret tilstand uden at have noget at skulle have sagt. Camilla fra det indledende citat, “du ved jo ikke, hvad andre har i tankerne”, italesætter problemet i en udveksling med sin veninde:

Julie: ”Og det kan godt være, de [dem der drugger] synes, det er den bedste gave at give andre, fordi de synes jo, altså, det er det fedeste, men: Jeg har det fint med min øl.”

Camilla: ”Jeg tror, jeg er bange i det omfang, at ens drink kan have nogle ting i, hvis man får tilbudt noget, det er ikke sådan, at jeg er bange for, at folk drikker mig vildt stiv, det har jeg selv. Det klarer jeg sgu fint på egen hånd. Giv mig alle de drinks, I vil, jeg kan godt selv mærke, hvornår jeg har fået nok.”

Julie: ”Det er mere, hvis der er et eller andet snask i, som man ikke ved, hvad virkningen er. Som ikke er alkohol.”

Interviewer: ”Men er det fordi, I er bange for drug-rape eller?”

Camilla: ”Jeg er ikke bange for at blive voldtaget, det er jeg ikke.”

Interviewer: ”Det er bare det ubehagelige i ikke at have kontrol over, hvad man drikker.”

Julie: ”Hvis jeg ville tage stoffer, så skulle jeg da nok selv styre, at det kommer til at ske. Men hvis det lige pludselig kommer på et tidspunkt, hvor man ikke er helt klar til det. Det er ikke så meget med voldtægt overhovedet.”

Camilla: ”Jeg er ikke bange for at blive voldtaget.”

Begge 24 år, bor i Clean Out Loud i C, 2018

Det ovenstående eksempel er det eneste, hvori interviewpersonerne anerkender, at der kan være et element af inklusion over det at “drugge” et andet menneske. En følelse af, at man deler festen. Men det mildner ikke omstændighederne for Camilla og Julie. Det grænseoverskridende element ligger i usikkerheden. Usikkerheden i hvem der gør det, hvad det er, og hvordan det påvirker dig. Og ikke mindst i det, at man ikke har fået valget. Man er blevet frataget autonomien over egen rus, egen krop og det opleves som et klart overgreb.

6.4 Narkotika og fællesskab

Emil: ”Jeg havde på et tidspunkt, hvor vi var ovre på den anden side [øst] for at gå lidt rundt, og så var vi på vej tilbage. Så er der en, som kommer op og spørger, om jeg vil have MDMA. Det får mig til at føle mig utryg. Sådan noget med stoffer, og at det er her. Det er bedre i det her område [c/vest], fordi der er meget mere stille og roligt og færre stoffer. Når vi kommer derovre ad [øst], så der meget mere tryk på [...] Han spurgte bare, så siger jeg: ”Nej, det gør jeg ikke noget ””, og så gik han. Der var ikke noget mere i det, det var bare utrygt.”

20 år, bor i C, 2019

Det konstante tilbud om stoffer er et stort tema, som kommer igen i vores interviews som en af de største årsager til usikkerhed. Mange festivalgæster oplever det som et pres. Når narkotika skaber utryghed er det både som konkrete oplevelser med festivalgæster, der er påvirkede eller som historier om venner, der har fået stoffer i deres drinks. Narkotika er “det ukendte, det farlige”. Gæsterne vil generelt have stoffer på afstand og når stoffer kommer tæt på eller udenfor ens kontrol, opstår utrygheden.

Det opleves generelt som et problem, når andre eller man selv er *for* påvirket. Det gælder både alkohol og stoffer og helt konkret gælder ubehaget, når man ikke kan styre sig selv, eller andre ikke kan. Der er dog en større bekymring for tilstedeværelsen af stoffer på Roskilde Festival end for alkohol. Det kan skyldes, at alkohol er mere udbredt, og effekten langt mere kendt.

På trods af Roskilde Festivals klare afstandtagen fra stoffer, er stoffer meget langt fremme i festivalgæsternes bevidsthed, især i forhold til oplevede og forestillede ubehagelige oplevelser. Det er ikke sikkert, stoffer er et udbredt problem, men vores møde med festivalgæsterne fortæller os, at det er en del af en kultur, der bidrager til utryghed på Roskilde Festival og til en dårlig festivaloplevelse.

6.5 Delkonklusion

Man fester, når man er på festival. Og for mange gæster kan man ikke feste uden at være påvirket. Men festivalgæsterne udtrykker klart, at de vil være med til at bestemme deres rus. Desværre ser vi i vores data flere eksempler på festivalgæster, som har været ude for grænseoverskridelser i form af “drugging”, hvor andre har kommet narkotika i deres drink eller tilbudt dem drinks uden at fortælle, at der var narkotika i. Dette er et klart overgreb, som Roskilde Festival bør handle på.

Udover erfaringer med “drugging”, hvor en del af vores interviewede kender ofre, kommer en stor del af bekymringen om stoffer fra kilder udenfor festivalpladsen. Man hører historier, læser artikler – eller ens familie læser artikler og fortæller en om det. Vi kan ikke konkludere ud fra folks udsagn, om de personer som festivalgæsterne oplever som ubehagelige (og tilskriver dette ubehag narkotika) rent faktisk er påvirkede og af hvad. Beskrivelserne af det ubehagelige møde dækker utilgængelig, utilregnelig eller aggressiv adfærd, som de adspurgte knytter til påvirkning af narkotika.

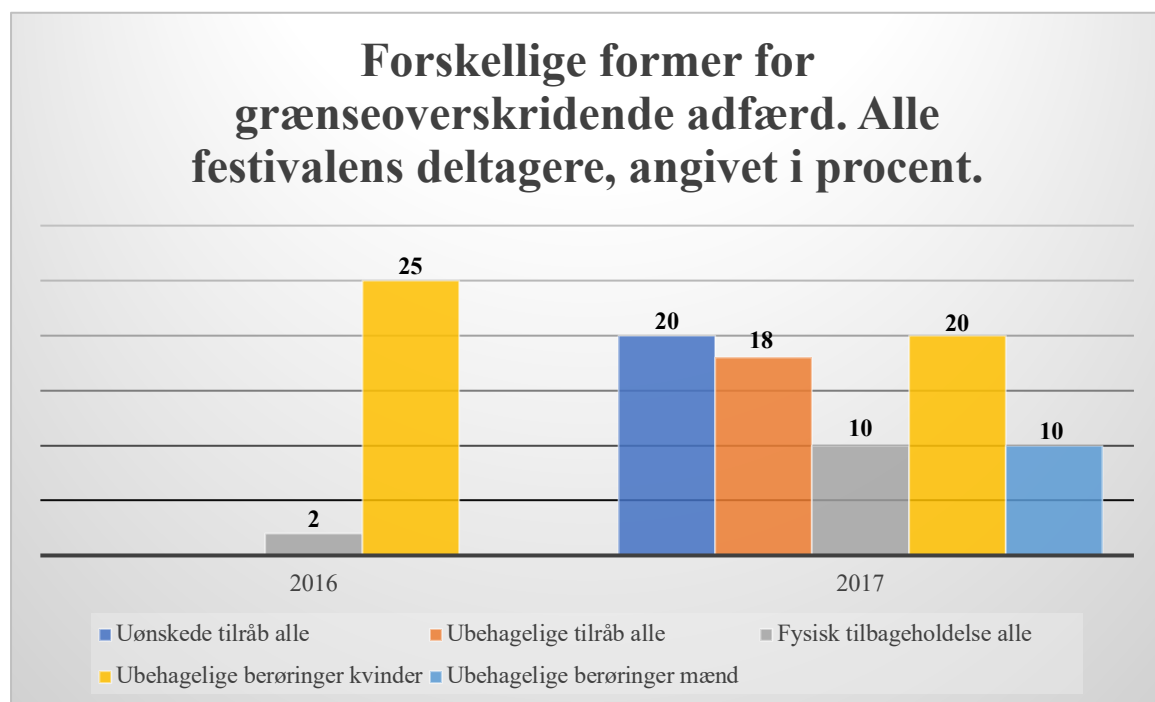

Ud fra vores vurdering er der et stort problem med narkotika på Roskilde Festival. Det ser vi både i de mange eksempler i data på festivalgæster, hvis venner er blevet “drugget”, ligesom det ofte bliver nævnt som en utryghedsskabende faktor. Oplevelsen af en tematik er, ud fra et kultursociologisk standpunkt, mindst ligeså vigtig som den egentlige tilstedeværelse af tematikken. For når festivalgæster tror, der er stoffer, og de forbinder stoffer med noget usikkert og utrygt, så påvirker det deres samlede oplevelse af festivalen i en negativ retning.

7. SEKSUEL ADFÆRD

Indsigt:

Ifølge festivalens egne tal oplevede hver femte gæst i 2017 uønskede tilråb eller andre verbale grænseoverskridelser på festivalen. 18 % oplever at blive råbt af på en ubehagelig måde. 10% af gæsterne oplevet at blive holdt fast eller fysisk tilbageholdt på en måde, som de syntes var ubehagelig. I 2016 oplevede 25% eller hver fjerde pige at blive rørt ved på en ubehagelige måde. I 2017 var tallet faldet til 20% eller hver femte. Det har kun 10 % af de mandlige gæster oplevet.

Vores datamateriale viser, hvordan grænseoverskridende seksuel adfærd udvikler sig på festivalen. Vi ser, at begge køn får overskredet deres grænser, men at det hovedsageligt sker for unge kvinder. Vi har struktureret nærværende analyse af datamaterialet i forhold til, hvor det uønskede møde finder sted: 1.

På gangstierne i campingområdet, 2. På koncertområder under koncerter og på campingfester, og 3. I og omkring teltet.

Disse tre områder repræsenterer på samme tid en stigende tendens i forhold til graden af grænseoverskridelser. I første afsnit beskrives grænseoverskridende adfærd på campingstierne, hvor især den kvindelige krops udseende kommenteres, bedømmes for sit visuelle indtryk og eventuelt berøres. Andet afsnit beskriver situationer, der opstår, når festivalgæster er i tæt fysisk kontakt i forbindelse til en campingfest eller en koncert. Her kommer vi desuden ind på, hvilke tryghedsstrategier de kvindelige gæster praktiserer, hvilket også beskrives indledningsvis i det næste afsnit. I dette afsluttende afsnit beskrives det, hvordan især nattetimerne og mørket bringer voldsomme oplevelser frem i og omkring de kvindelige gæsters telt.

7.1 På gangstierne i campingområdet

I mange år har en del af festivalkulturen for nogle unge mænd været at kommentere på især kvindelige festivalgæsters udseende (CBS Wire 2019). Når unge kvinder kom gående ned ad tilfældige gangstier på campingområdet, kunne de opleve, at de blev vurderet af unge mænd, som sad med karakterskilte og gav karakterer for deres udseende. Nogle unge kvinder syntes, at det var sjovt, men de fleste syntes, at det var nedværdigende og krænkende. Flere af vores interviewpersoner forbinder denne praksis med uønsket festivaladfærd. Vi har fået fortalt, hvordan festivalgæster er brudt sammen i deres telte efter en dårlig karakter. Hertil beretter to unge kvinder om, at de har oplevet at få stemplet 'dislike' på deres krop af to unge mænd i 2018. Festivalpraksissen med karakterskilte er også blevet brugt af unge kvinder, men det er især unge mænd, som har praktiseret denne adfærd. Når unge mænd tillader sig at bedømme kvinder på deres kroppe på tilfældige steder på festivalområdet, er der tale om en seksualiseret og krænkende adfærd.

Karakterskiltene er svundet ind de sidste par år, hvilket kan skyldes festivalens samtykkekampagne Orange Together, der har arbejdet mod at få festivalgæsterne til at respektere hinanden. Som beskrevet under afsnittet om tryghed viser vores data, at denne kampagne virker og får festivalgæsterne til at tage stilling til og tænke over, hvordan de opfører sig over for andre gæster. Selvom de fleste festivalgæster overordnet føler sig trygge på campingområdet, fik vi under vores feltarbejde bekræftet, at der på gangstierne foregår grænseoverskridende adfærd. Når man som festivalgæst går ned igennem de små stier på campingpladsen, kan man ofte forvente at blive kaldt på og råbt efter. Især som ung kvinde oplever man, at ens udseende bliver kommenteret. For mange af dem vi interviewede, blev det opfattet som "cat calling", der er tilråb med seksuelle undertoner, som ofte er møntet på unge kvinders udseende herunder særligt på kroppe bryster, balder og påklædning. Disse oplevelser blev sjældent defineret som utryghedsskabende, men ofte som irriterende og ubehagelige og således som uønskede.

De ubehagelige oplevelser med ”cat calling” bliver blandt andet forstærket i forbindelse med ølbowling – et drukkspil, der går ud på, at to hold af to personer sidder over for hinanden i en campingstol og med en bold forsøger at vælte det andet holds øldåse. Spillet er i sig selv ikke grænsesøgende seksuelt, men reglerne ”Tigermis” og ”Baywatch” kan være det. Reglerne betyder henholdsvis, at festivalgæster skal vælte eller klaske en person i røven, hvis personen træder ind på ølbowlingbanen, når de passerer på campingstierne. Disse regler giver rig mulighed for eksempelvis at vælte, kramme eller ’gramse’ på personer, som ølbowling-deltagerne finder tiltrækkende, ligesom det kan være nærmest umuligt at passere på stien uden at træde ind på banen. Regler i et drukkspil tillader således en grænseoverskridende og krænkende adfærd for de deltagende.

Også andre overraskende og utryghedsskabende oplevelser forekommer på stierne. En 17-årig ung kvinde i L beskriver:

Alberte: ”Jeg står og venter på nogen ude foran en camp, og lige pludselig kommer der bare en eller anden dude og løfter mig og vælter mig på hovedet og afsted med mig.”

17 år, bor i L, 2019

Normalt ville det have gjort hende virkelig bange, men fordi det er på Roskilde Festival, er hun rolig omkring situationen. Hendes rolige reaktion er imidlertid ikke en garanti for at det vil være alles reaktion, og mange andre unge kvinder kunne være blevet meget forskrækkede. Vores undersøgelse viser, at der på campingstierne eksisterer en grænseoverskridende adfærd i forhold til at komme i kontakt med andre, især unge kvinder. For flere af festivalgæsterne resulterer det i irritation og ubehagelige oplevelser, dog uden nødvendigvis at være utryghedsskabende.

7.2 Til koncert og campingfester

Trine: ”Vi var ude i går, ude og danse og tage til fester, og det gik lidt amok, og vi kom op og danse på vognene [med store musikanlæg]. Og det var sjovt, og dem der var i camps ’ne var super respektfulde [...]. Men jeg oplevede, at hvor jeg stod, var der en mand, en stor mand, der begyndte at tage fat i mig og sådan noget. Og én ting er, at man danser lidt, og så er der jo de forskellige grænser, men jeg kunne godt mærke, at jeg blev lidt bange, fordi det var mørkt, og det var sent, og jeg var lidt fuld, og der kommer den her mand, der er 3-4 hoveder højere end mig og ligesom tager hårdt fat i mig. Ikke bare lige for at danse, men mens jeg står oppe på noget, og vi er ikke rigtigt på niveau med hinanden. Dét synes jeg var ubehageligt.”

22 år, bor i L, 2019

Festerne på campingområdet er i de sidste 10 år gået fra at være små fester med ens egen personlige camp til at blive store fester, hvor flere hundrede mennesker mødes ved forskellige anlæg, som kan være 4 meter høje. Vores datamateriale viser, at det især er i områderne F, L, G og i Dream City, at der foregår grænsesøgende og grænseoverskridende adfærd. Til disse campingfester opstår der, som citatet

nedenfor viser, en adfærd, hvor nogle festivalgæster uopfordret går hen og tager på andre og overskrider hinandens grænser:

Sara: "Det er ligesom, når man tager i byen normalt. Det er nærmest blevet en kultur, at drengene godt må tage på én. De tager en på røven og løfter en op. Og det sker også her til festerne."

Amalie: "Men egentlig skulle det jo ikke være sådan. Man skulle jo egentlig bare kunne danse uden at blive taget på røven. Men det er en selvfølge, at man bliver taget på røven til festerne. Det er det virkelig."

Sara: "Det er som om, at det er okay bare at gøre det. Det er som om, at man [som ung kvinde] ikke må reagere på det. Men at det bare skal være okay, at jeg lige er blevet slået i røven igen. Sådan burde det ikke være."

Begge 20 år, bor i L, 2019

Vi oplevede, at flere festivalgæster lavede en sammenligning mellem campingfesterne og byen. Byen skal her forstås som det, der foregår i natklubkulturen. De unge kvinder oplever, at de unge mænd betragter det som legitimt at tage dem på røven uden nogen form for tidligere kontakt. Som en måde at flirte på. De unge kvinder i citatet føler desuden, at de ikke legitimt kan sige fra over for denne adfærd, og at de gentagne gange må acceptere det. Unge kvinder praktiserer også denne type adfærd overfor unge mænd. Eksempelvis oplever Jakob, at:

Jakob: "Det var så sent som i tirsdags. Der var jeg ovre ved bodegabaren sammen med en af mine kammerater [...] og så er der to piger der kommer ind, og det er da bare hyggeligt, at de er med, de skal da bare være en del af festen, og de får nogle øl sammen med os. Og så på et tidspunkt kommer der en eller anden vild sang på, og så stikker hun hånden ned i bukserne på mig. Der var jeg sådan lidt "nå, det var ikke lige dét, jeg tænkte, at jeg vil have". Vi ville egentlig bare stå og feste med dem, være inkluderende. [Hun siger]: "Jeg synes, du har kigget meget på mig", [jeg siger]: "Ja, du er en del af gruppen nu, så jeg har ikke kigget på dig på dén måde, på nogen mulig måde", så var hun sådan: "Hold kæft, hvor er du en narrepik", og så gik hun."

[...]

Interviewer: "Men det accepterede hun ikke, at du sagde fra?"

Jakob: "Nej, det var hun ikke super forstående overfor [...] jeg synes bare, det var meget grænseoverskridende, sådan lige i øjeblikket, fordi det var ikke den intention, jeg var kommet med overhovedet."

25 år, bor i C, 2018

Også interviewer i ovenstående eksempel har oplevet at en ung kvinde overskrider hans grænser på Roskilde Festival. Første interviewdag i 2018 står han i en lejr og interviewer. En ung kvinde som bor i lejren, men ikke deltager i interviewet, begynder at røre ham og kommentere på hans udseende. Hun griber den notesbog, der bliver brugt til feltnoter og skriver, hvad hun kunne tænke sig at gøre ved ham. Hendes venner i campen affejer hende med, at hun er meget fuld. De virker sympatiske på interviewerens vegne og "hjælper" ham ud af situationen. Intervieweren oplevede situationen som

ubehagelig – han havde ingen interesse i den slags interaktion – og har senere italesat, at det var svært for ham at finde ud af, hvordan han skulle reagere. Om han skulle grine af det, og hvor aggressiv han skulle være i afvisningen.

Direkte, opsøgende og grænseoverskridende seksualitetskultur praktiseres således også af de kvindelige festivalgæster om end i et væsentligt mindre omfang, og vores data viser, at adfærden skal være mere eksplicit og aggressivt, før de unge mænd vil sige, det er grænseoverskridende. Men hvor der er en intensiveret og meget åbenlys adfærd omkring fysiske grænseoverskridelser på campingområdet, foregår det anderledes til koncerterne.

Her kan især kvindelige festivalgæster være splittede mellem at ville beholde den plads, som de har fået til en koncert og at ville rykke sig væk fra andre festivalgæster, der er opsøgende. I tætheden til koncerterne, oplevede flere af de interviewede, hvordan andre festivalgæster blev nærgående og grænseoverskridende:

Fie: "Det er også utrygt, når man står til en koncert, og der er nogle drenge, som bliver ved med at stå helt tæt op af én. De tager lidt på én og sådan noget. Det gør det lidt utrygt, man skal have nogle personlige grænser og sådan noget."

Interviewer: "Hvad gør I, i sådan en situation?"

Fie: "Vi plejer at gå tættere på hinanden."

Thea: "Også bare gå væk."

Maria: "Og så hvis der er nogen, som er mere sådan mere opsøgt af fyrene, så bytter vi bare plads, så den der er mest opsøgt, kommer lidt væk. Og så skubber jeg lidt fyrene."

17 år, 17 år og 18 år, bor i L, 2019

Der eksisterer en mere subtil og mindre åbenlys grænseoverskridende og aggressiv seksualitetskultur til koncerterne end til campingfesterne. Festivalgæster, viser datamaterialet, forsøger i koncertens tæthed at komme tættere på andre gæster, som de finder tiltrækkende. Uden nogen form for kropsligt eller verbalt samtykke rører og gnider nogle gæster sig op af den, de finder interessant. Citatet ovenfor beskriver, at det for mange gæster, især unge kvinder, er en udfordring at nyde den koncert, man er til. På kreativ vis udvikler de strategier, som skaber tryghed. Den strategi som bruges af kvinderne i citatet bruges også af andre kvindelige gæster til festerne på campingpladsen.

Til campingfesterne observerede vi, hvordan både unge mænd og kvinder praktiserer en seksualitet, som er direkte, opsøgende og til tider aggressiv. En afgørende forskel er, at for mange unge mænd er denne adfærd ikke utryghedsskabende, hvorimod citatet fra interviewet med Trine viser at flere unge kvinder synes, at den adfærd skaber utryghed. Vores data viser således, at der nogle festivalgæster har en adfærd til koncerter og campingfester på festivalen, hvor de tager på andre festivalgæster uden nogen forudgående kontakt eller kropsligt samtykke, nogen i ly af mørket, andre i ly af stoffer.

7.3 I og omkring teltet

Flere af de kvindelige festivalgæster er særligt opmærksomme, når de går alene på campingstierne om natten, især i afsides områder, hvor de er tæt på teltene. Det er en frygt, der er stærkest i teenagealdergruppen, hvor de unge kvinder føler sig særligt fysisk underlegne og udsatte i forhold til mandlige gæster. De frygter at blive overfaldet og hevet med ind i et telt. Flere af de interviewede forklarer, at frygten forsvinder med alderen i takt med, at de erfarer, at der for det meste ikke er noget at frygte. Under vores feltarbejde stødte vi imidlertid på flere erfaringer, som bekræftede denne frygt:

Kirstine: ”Jeg gik alene om natten, og det var år, hvor jeg ikke kunne lide det [at gå alene om natten]. Der var en mand, jeg har været måske 16, han var måske i midt 20’erne, som får hevet fat i mig, og der gik jeg også rundt midt inde imellem teltene, fordi jeg ikke kunne finde rundt i forhold til, hvor jeg var henne, og det syntes jeg var ubehageligt, at han tog fat i min arm og hev mig til den ene side, og det ville jeg ikke. Der endte jeg med at slå ud med armen og så løbe, og så fulgte han ikke efter mig. Men det kan jeg huske, at det syntes jeg var ret ubehageligt dér. Nu gjorde han heldigvis ikke mere, men hvis jeg ikke selv havde turde gå væk eller havde været sådan ”lad vær med at rør mig”, så tror jeg, at jeg var røget med ind i et telt, fordi jeg gik mellem teltene, og han tog fysisk fat i min arm.”

20 år, bor i L, 2019

Citatet fortæller om en ung kvinde som fysisk bliver tilbageholdt mellem teltene på campingområdet. En situation, hvor der er et særligt ulige styrkeforhold mellem mand og kvinde, et forhold som flere andre festivalgæster også italesætter. Manden er klart aggressiv ved at fastholde hende mod hendes ønske. Efter Kirstines overbevisning kunne situationen have ledt til et overgreb og en mulig voldtægt, hvis hun ikke havde kunnet sige fra fysisk og var løbet derfra. I mørkets fester omkring campingpladsens telte udfoldes små grænseoverskridende dramaer, der efter anmeldelsernes antal at dømme ender godt – eller bare ikke bliver anmeldt. De grænseoverskridende oplevelser foregår ikke kun, når festivalgæsterne er uden for teltet:

Cecilie: ”Jeg lå klokken 4 om natten inde i teltet. Og en af drengene fra nabo-camp’en siger: ”Skal vi ikke gå ind og stjæle en ramme øl?” Så siger den anden: ”Nej, lad os bare gå ind og voldtage en af dem”. Det var en ubehagelig oplevelse, vil jeg sige!”

17 år, bor i L, 2019

I vores tidligere arbejde med kampagnen Orange Together har vi erfaret, hvordan der blandt nogle festivalgæster forekommer både voldtægtsjokes og ytringer, hvor man bliver i tvivl om, om de kunne finde på at udføre overgreb. Samme tvivl går igen i citatet ovenfor, hvor den ubehagelige oplevelse følges med frygten for at blive voldtaget. Andre beretter for os, hvordan det er at opleve en uanmeldt gæst træde ind i sit telt:

Louise: "Sidste år var der en, som kom ind i mit telt og begyndte at prøve at tage tøjet af mig. Det var sgu ikke lige det fedeste. Så virkede jeg bare sygt irriteret på ham, og så var han sådan: "Vil du ikke have, at jeg er her?" Og så var jeg sådan: "Altså nej", og så gik han."

18 år, bor i F, 2019

Vores datamateriale indeholder flere eksempler på, hvordan mandlige festivalgæster går ind i telte, hvor de ikke er inviteret. Nogle lægger sig til at sove i udmattelse – og går måske bare forkert. Andre udviser grænseoverskridende adfærd som i citatet. Dette bakkes også op af fortællinger fra Orange Together kampagnen. Der er tale om en festivalkultur, som taler ind i en seksuel adfærd, som er opsøgende, til tider aggressiv og grænseoverskridende. Den resulterer i ubehagelige og grænseoverskridende oplevelser, hvor de ubudne gæster må smides ud verbalt eller fysisk. Denne seksuelle adfærd praktiseres, ifølge vores datamateriale især af mandlige festivalgæster.

Situationerne kan imidlertid også være mere komplekse, hvor begge går ned i teltet sammen og vil have sex til at starte med, men den ene part mister lysten og ombestemmer sig undervejs. Der er således tale om en intim social situation, hvor der kan opstå misforståelser i forhold til at aflæse hinandens lyst og i forhold til kropsligt eller verbalt at udtrykke samtykke eller det modsatte. Uklarhed og misforståelser i kommunikationen kan forstærkes af kraftig alkoholpåvirkning og muligvis narkotika. Situationerne kompliceres yderligere, når de udfolder sig mellem festivalgæster, der er venner indbyrdes:

Olivia: "Jeg havde et år, hvor jeg var blevet helt vildt fuld. Jeg havde kastet op og lagt mig ind i mit telt for at sove. Så kom to af mine venner og lagde sig meget tæt ind til mig og prøvede på alt muligt [seksuelt]. Det synes jeg var virkelig ubehageligt og neder'n. Og der var jeg så fuld, at jeg ikke kunne finde ud af at sige, at det ikke var særlig fedt. Så jeg endte med at ringe til min kæreste, som kom og hentede mig."

26 år, bor i E, 2019

Den kvindelige festivalgæst var alkoholpåvirket og havde svært ved at sige nej til sine venners grænseoverskridende handlinger og bad kæresten hente sig hjem. Flere år efter da hun deler sin historie med os på festivalen i år, føles det stadig som en meget ubehagelig oplevelse for hende.

Disse grænseoverskridende situationer og oplevelser i teltene får nogle kvindelige festivalgæster til at tage foranstaltninger og forbehold. Samme festivalgæst beskriver således i forhold til en oplevelse i år:

Olivia: "Jeg kyssede med en i lørdags, som så skrev i går, om jeg ville med ned og sove i hans telt. Det synes jeg egentlig kunne være meget hyggeligt. Men der har jeg den erfaring, så jeg spørger mig selv, om jeg kender ham ikke godt nok til, at jeg også synes, det er hyggeligt, når vi så mødes. Og der gider jeg ikke have sagt ja til et eller andet [seksuelt], fordi jeg har det virkelig sådan, at jeg skal ikke lade nogen tro noget. Men jeg synes ikke, jeg burde have den her tanke [...] Men den ligger altid i baghovedet, at man ikke skal lade nogen tro, at man vil noget, hvis man ikke vil noget. For jeg ville ikke gå med en ind i et telt og være sikker på, at vi godt bare kunne sove. Selvom det er det, man har aftalt, fordi man alt for mange gange har oplevet, at så skal man bruge hele natten på at sige "nej, jeg vil stadig bare gerne sove". [...] Jeg synes bare,

at jeg tager virkelig mange forbehold. Jeg tror ikke, at jeg kommer til at have sex på Roskilde, fordi jeg ikke kan overskue at vide og beslutte, om jeg faktisk har lyst til det. Så er det nemmere at sige nej tak. Og det synes jeg da på en måde er ærgerligt.”

26 år, bor i E, 2019

I citatet beskriver Olivia, hvordan hun formodentlig ikke kommer til at have sex på festivalen i år. Dette skyldes, at hun er bange for, at aftaler om at sove sammen med en ung mand indebærer, at hun så allerede har sagt ja til at have sex. Hendes måde at beskytte sig selv på bliver en begrænsning, som Olivia ærgrer sig over. Olivias begrænsning taler ind i andre beretninger, vi har mødt. Nogle unge mænd udtrykker ifølge datamaterialet, at de mener, at der opstår en form for samtykke i dét, man går ind i teltet sammen. Det skaber ubehagelige oplevelser, føles som overgreb og er grænseoverskridende ligesom det begrænser nogle festivalgæsters udfoldelse af deres seksualitet i et festivalfrirum, som ellers skulle give plads til at eksperimentere med seksualitet. I teltet, hvor en gæst mister lysten eller ombestemmer sig sammen med en anden gæst, som anser indgangen til teltet som samtykke, udvikler situationen sig til overgreb eller i værste fald til voldtægter. Der har historisk set ikke været særligt mange anmeldte voldtægter på festivalen. Men gennem anden voldtægtsforskning ved vi, at der eksisterer store mørketal i forhold til voldtægt, fordi offeret ofte føler skam og søger at glemme oplevelsen og derfor ikke ønsker at anmelde eller indgå i en retslig proces. I vores datamateriale refereres der til et mindre antal kendte voldtægter, men materialet vidner ikke om, hvad det egentlige omfang af voldtægt på festivalen er.

7.4 Tryghedsstrategier

Den grænseoverskridende seksuelle adfærd, som praktiseres af nogle festivalgæster, leder til, at primært de kvindelige festivalgæster praktiserer forskellige “tryghedsforholdsregler”:

Rebecca: ”(Tryghedsforholdsregler) det er noget, man lærer. Efter hvor mange år man har været med, lærer du mere og mere efterhånden lige at tilpasse dig [...].”

Victoria: ”Så det handler om at passe på hinanden, tjekke hvad man har på, tjekke hvor stiv man er og gå sammen.”

Begge 19 år, bor i N, 2019

Det at være tryk på festivalen handler som kvindelig gæst blandt andet om at udvikle tryghedsstrategier, hvor de kvindelige gæster passer på hinanden på mange forskellige måder. De holder øje med, om de klæder sig på en måde, som nogle kunne forstå som udfordrende, og hvor fulde de selv og de andre er. Det bliver begrænsende for de kvindelige gæsters udtryk af deres seksualitet. Flere kvindelige gæster fortæller som tidligere nævnt, at de både under koncerter og til campingfester enten rykker tættere

sammen eller skifter plads, når mandlige gæster bliver for nærgående. Under vores tidligere arbejde med Orange Together har vi desuden oplevet, hvordan nogle 16-årige kvindelige gæster havde et *“unsafe word”*. Når en af de unge kvinder blev utryg, sagde hun: *“Jeg er sulten”* til sine veninder, hvortil de svarede: *“Lad os gå op og få noget at spise”*. Således vidste alle veninder, hvornår en af dem følte sig utryg, og på denne måde undgik de grænseoverskridende situationer.

Mange unge kvindelige gæster beskriver, at de forsøger at undgå at gå alene af frygt for at blive mødt af fulde og nærgående mandlige gæster, som enten er grænseoverskridende eller i værste fald tager fysisk fat i dem. Det resulterer i, at de unge kvinder ofte går rundt to og to eller følger efter større grupper af fremmede festivalgæster for ikke at være alene. Andre beskriver, hvordan de altid holder øje med deres telefoner, når en af deres veninder er alene og fuld. Telefonen bruges således til at komme i kontakt med personen, hvis de oplever noget grænseoverskridende. Det vil sige, at mange af de kvindelige gæster praktiserer tryghedsstrategier, som er ret omfattende. Tryghedsstrategierne praktiseres også andre steder i samfundet, men er samtidig et resultat af den grænseoverskridende seksuelle adfærd på festivalen. Det medfører, at de kvindelige gæsters festivaloplevelse og seksualitet begrænses, og det skaber en ulige festivaloplevelse.

7.4 Delkonklusion

Vi har i dette afsnit vist, at der eksisterer en grænseoverskridende seksuel adfærd på festivalen. Denne adfærd kommer til udtryk på campingstierne gennem sexistiske/seksualiserende ølbowlingsregler, hvor man risikerer at blive kastet over nakken og slæbt afsted med, ligesom tilfældige gæster kan finde på at holde fysisk fat i unge kvinder til campingfesterne eller fremmede mænd kan finde på uanmeldt at gå ind i andres telte om natten. Der er en direkte, opsøgende og til tider aggressiv seksuel adfærd, som især praktiseres af de mandlige gæster. En seksuel adfærd som intensiveres og bliver alvorlige, jo fuldere festivalgæsterne bliver, og jo mørkere det bliver hen på natten. Det medvirker til, at flere kvindelige festivalgæster udvikler strategier til at passe på sig selv og deres veninder. Nogle vælger endda helt at se bort fra at have sex på festivalen og på denne måde begrænses deres muligheder for at være frigjorte i det eksperimenterende festivalrum. Vores datamateriale viser således, at der eksisterer særlig seksuel adfærd, som praktiseres af både kvindelige og mandlige gæster, men som primært for de unge kvinders vedkommende medvirker til at skabe utryghed og en ulige festivaloplevelse.

8. DET GRÆNSEOVERSKRIDENDE FESTIVALRUM

Roskilde Festival har sammen med festivalgæsterne formålet at skabe en festivalkultur, hvor der drages omsorg for hinanden, når utryghed opstår. Dens udtalte omsorgsdimension står i kontrast til forestillingen om samfundets øgede individualisering. *Orange Feeling* bidrager med en norm for socialt samvær, hvor mange gæster føler sig trygge og sikre og opfører sig solidarisk indenfor festivalens sociale fællesskabs rammer. Roskilde Festival opleves overordnet som et trygt sted, og festivalgæsterne mærker, hvor meget organisationen gør for deres velbefindende. Men vi ser også eksempler på problematisk adfærd, som affødes af en speciel adfærd på campingområdet. En adfærd, der lukrerer på den åbne og tillidsskabende festivalkultur. Vores analyse af data giver derfor anledning til at rejse spørgsmålet, om hvorvidt frigjortheden og løsslupenheden kammer over i grænseoverskridende adfærd i for stort et omfang blandt festivalgæsterne. For eksempel beskriver Freja:

Freja: "Jeg vil sige, at festivalen gør jo meget i forvejen [for at forebygge grænseoverskridende adfærd], men spørgsmålet er, om det er nok, fordi det er jo virkelig bare, det er jo også det, det er jo bagsiden eller skyggesiden af det der med at være et sted, hvor folk giver så meget slip, og der er så meget frisind, fordi så føler folk også virkelig bare, at de har retten, altså de er berettiget til at gøre, hvad der passer dem. Det kan godt være farligt."

23 år, bor i L, 2019

For nogen repræsenterer Roskilde Festival en overgangsfase, hvor de gængse normer og idealer er lagt til side, og bliver et sted, hvor en ellers tabuiseret adfærd er accepteret. I mange tilfælde går det positive frisind og løsslupenhed fra at være et mulighedsrum for fri udfoldelse til for nogle festivalgæster at blive opfattet som en ret til grænsesøgende adfærd.

Det frie mulighedsrum indebærer frisættelse for nogen, mens det resulterer i grænseoverskridende oplevelser og utryghed for andre. Tyveri forekommer som en del af denne grænsesøgende festivaladfærd. Den moralske ferie indebærer en ferie *fra* hverdagens normer om tyveri som uacceptabelt. Dette tydeliggøres i udtalelserne fra festivalgæsterne, hvor der synes at være tale om to sidestillede normer. På den ene side opfattes tyveri som uacceptabelt og respektløst, og på den anden side er tyveri legitimeret i en modereret version. Vi ser imidlertid, at tyveri praktiseres i stort – og dermed for mange - belastende omfang. Mange italesætter camp'en som hjem, og særligt teltet betragtes som en privatsfære af festivalgæsterne. Derfor opleves det som grænseoverskridende, når man får stjålet ting fra sit telt. Utrygheden opstår især, når tyveri sker, mens man ligger inde i teltet, eller når teltet bliver skåret op med knive. Denne adfærd vidner om en risikobetonet form for tyveri på den moralske ferie – en adfærd der udløses af de ineffektive foranstaltningmuligheder, som festivalgæsterne nødtvunget betjener sig af i et forsøg på at afværge tyveri. Den brede accept af tyveri af bestemte genstande synes at skabe en tyveri-dominoeffekt, hvor tyveri (antallet af stjålne genstande eller forsøg

derpå) accelereres, og grænser for privatsfære opløses, og hvor den berørte festivalgæst søger at genoprette sit tab.

Det bliver en glidebane, hvor legitimering af tyveri én type genstande legitimerer tyveri af andre typer af genstande end campingudstyr, der til en vis grad synes at blive betragtet som allemandseje eller shareware. Soundbokse er dyrt udstyr, der KAN stjæles, og deres udbredelse viser, at en festivaloplevelse kan være en større investering. Det var tidligere ikke tilfældet. I mødet med festivalkulturens tolerante og venlige adfærd, opstår en slags tvungen festivaldeleøkonomi, der for nogen festivalgæster bliver en slags 'slaraffenland', et tag-selv-bord eller en 'øje for øje'-mentalitet, hvor en stjålet eller ødelagt stol bliver erstattet med andres indkøbte stole, mens andre festivalgæster må se deres dyrt erhvervede og medbragte ting forsvinde. I datamaterialet virker festivalgæsterne opgivende eller accepterende, det er forventet, at ens ting kan forsvinde, og at man kan "forsvinde" dem tilbage, men deleøkonomien synes at være taget til i omfang. En af bagsiderne ved denne tyverikultur er, at camps bliver affolkede, og nogle bestjålne gæster tager hjem. Det omfang, der nævnes i interviewmaterialet, ser ikke ud til at være afspejlet i anmeldelserne af tyveri på festivalen.

Vores datamateriale peger på, at der er et modsætningsforhold mellem brugen af narkotika og den omsorgsfulde festivalkultur, hvor man tager sig af hinanden. Gæster, der er narkotikapåvirkede, er ikke opmærksomme på andres velbefindende, og det skaber utryghed hos andre festivalgæster. For ligesom *Orange Feeling* er en følelse, en stemning, italesætter de festivalgæster, vi har talt med, en særlig stemning blandt festivalgæster, der er påvirkede. For når festivalgæster tager narkotika på deres moralske ferie, skævvrides denne oplevelse af at være på samme niveau. Man er ikke en del af fællesskabet, når man er på stoffer, og så ødelægges den gode festivaloplevelse. Festivalgæster er utilpasse ved folk, der er påvirkede af narkotika, netop fordi de ikke kan regne med, at de påvirkede følger reglerne for festivalkulturens fællesskab. Stoffer, og festivalgæster der er påvirkede af dem, er en del af det, der gør natten og mørket mere utryg end dagen. Selvom brug af narkotika af de påvirkede selv ses som en holdsport, er virkningen en stærkt individualiseret oplevelse. Når festivalgæster oplever tilstedeværelsen af og brugen af stoffer som utrygt, bliver det pludselig en festivaloplevelse for de få, en oplevelse, der ekskluderer, og som sådan ødelægger den gode festivaloplevelse.

Det at "drugge" andre er på samme tid en egoistisk festkultur og en misforstået inkludering. Nogle festivalgæster bliver "drugget" af venner, andre bliver "drugget" af fremmede, nye bekendtskaber. Fælles for ofrene er en oplevelse af at være uden indflydelse på egen rus og egen festivaloplevelse. Festivalgæsterne bekymrer sig om følgekonskvenser af "drugging", men associerer det ikke med vold. "Drugging" er mangel på samtykke og anses juridisk for vold. Det er et overgreb, som i værste tilfælde udvikler sig voldtægt.

Selvom festivalen er et socialt rum, hvor det på en positiv måde bliver muligt at eksperimentere med og udforske seksualitet og kærlighedsliv, lægger festivalrummet også op til en grænseoverskridende

adfærd. Festivalgæsterne er taget på en moralsk ferie fra hverdagen, hvor der skabes nye idealer og normer for seksuel adfærd. For eksempel legitimerer ølbowlingsreglerne "Tigermis" og "Baywatch" krænkende og grænseoverskridende adfærd, som at blive væltet eller slået i røven uden samtykke. Festivalrummet tilgodeser en direkte, offensiv og til tider aggressiv adfærd for seksualitet. Normale accepterede grænser nedbrydes, og festivalgæsterne bevæger sig ud i et socialt rum, hvor grænser er uklare. Her eksperimenterer nogle festivalgæster med både egne og andres grænsedragning uden nogen særlig hensyntagen. Eksempelvis når unge mænd uopfordret smider unge kvinder over ryggen og slæber afsted med dem uden samtykke.

Festivalen lægger også rum til en særlig seksuel adfærd, som både praktiseres af unge mænd og unge kvinder. For de fleste unge mænd skaber denne kultur ikke utryghed. Det står i kontrast til mange kvinders oplevelse. Mandlige festivalgæster kan med deres direkte kropssprog virke skræmmende i mørket om natten til campingfesterne. Det medfører, at de kvindelige gæster udvikler tryghedsskabende strategier af frygt for mandlige gæsters grænseoverskridende adfærd, eksempelvis når mandlige festivalgæster går ind i fremmede festivalgæsters telte uden tilladelse. Her lægger de sig til at sove eller begynder at tage tøjet af de personer, der bor i teltet. Nogle mandlige gæster anser det for samtykke at være gået ind i teltet sammen. Af denne grund undgår nogle unge kvinder sex på festivalen af frygt for at havne i situationer, hvor de enten skal afvise en mand en hel nat eller deltage i seksuel adfærd, som de ikke ønsker. Denne forhandling opleves af unge kvinder som utryk på grund af de ulige fysiske vilkår, som i værste tilfælde kan resultere i overgreb og voldtægt. Det hæmmer den eksperimenterende og frigjorte festivaloplevelse for kvindelige gæster og medfører en seksuel ulighed i festivaloplevelsen.

I forhold til at passe på hinandens grænser kunne man her tro, at den festivalkultur, der går under navnet *Orange Feeling*, ville dominere. Men flere festivalgæster nævnte, at grænseoverskridende adfærd og ubehagelige oplevelser ofte blev besvaret med sætningen "Det er jo bare Roskilde", underforstået at man skal kunne finde sig i lidt af hvert på festivalen. Således skaber forventninger og festivalkultur på Roskilde Festival en kollektiv norm om at have det sjovt på den moralske ferie. Ønsket om at have gode oplevelser og beskytte ens festivalinvestering tillader til en vis grad grænseoverskridende adfærd, hvor nogle festivalgæster praktiserer tyveri, grænseoverskridende seksuel adfærd og eksperimenterer med narkotika, mens andre må se på. Det skaber en ulige festivaloplevelse.

DEL IV: KONKLUSION OG ANBEFALINGER

9. KONKLUSION

På baggrund af feltarbejde udført på Roskilde Festival i 2018 og 2019 har vi i denne rapport undersøgt, hvad der skaber tryghed og utryghed på festivalen, samt hvilke tiltag der kan fremme oplevelsen af tryghed. Der er få politianmeldelser af ulovlig adfærd på festivalen sammenholdt med festivalens størrelse, og gæsterne genkender ikke visse mediers portræt af en festival, hvor overgreb og vold er kan forventes.

Vores studie har vist, at der på Roskilde Festival eksisterer en kultur, der afføder og fremmer solidaritet, imødekommenhed og tryghed. Festivalgæsterne skaber og opretholder en omsorgsorienteret festivalkultur, der har deleøkonomiske træk. Dette ses blandt andet ved, at gæsterne låner hinanden udstyr og penge, deler alkohol og mad og tager sig af andre gæster som bliver fysisk utilpasse. Særligt kvindelige gæster er optagede af at passe på hinanden, når de er utrygge.

Følelsen af at have et socialt sikkerhedsnet er for mange knyttet til *Orange Feeling* og som en forudsætning for den gode festivaloplevelse. Festivalkulturen er for mange forbundet med en overordnet følelse af fællesskab. Dette fællesskab italesættes ofte som *Orange Feeling* og er sammen med de orange veste central for følelsen af tryghed.

Midt i trygheden på festivalen ser vi imidlertid, at nogen festivalgæster eksperimenterer på festivalen med adfærd, der bryder med hverdagens normer og regler. Der eksperimenteres både med egne og andres grænser, og for nogle gæster indebærer det, at festivalen kommer til at byde på irriterende, utrygge og farlige oplevelser. Vores fund viser, at præcis solidaritet er kontrolinstansen, der får festivalgæster til at tåle den grænseoverskridende adfærd og forebygge vold og konfliktfyldte konfrontationer. Festivalgæsterne kontrollerer sig selv indenfor en solidarisk festivalramme. Selvom der ikke eksisterer mange anmeldelser af tyveri, narkotika og grænseoverskridende seksuel adfærd i forhold til antallet af gæster, viser Take Care rapporten fra 2017 et andet billede i forhold til seksualitet end de få anmeldelser giver anledning til at tro. Ligeledes identificerer vi i rapporten tyveri, narkotika og grænseoverskridende seksuel adfærd som adfærdsformer, der skaber utryghed.

I 55% af undersøgelsens interviews nævnes tyveri som noget der skaber utryghed i gæsternes festivaloplevelse. Det synes at være mest udbredt i L og N, hvor de yngste deltagere ligger. Festivalgæster tyveri af andres campingudstyr er i vidt omfang accepteret /tålt, og denne adfærd synes at eskalere til at stjæle hinandens personlige ejendele, ting af større værdi og overskride grænser for privatsfæren. Undersøgelsens data rummer mange beretninger om tyveri af Soundbokse,

mobiltelefoner, pung og tyveri af genstande fra teltet. Tryghedsskabende foranstaltninger som låse på telte og etablering af godt naboskab har vist sig at være ineffektive præventive strategier mod tyveri. Tyveri fra telte har især vist sig at være den største kilde til utryghed blandt festivalgæsterne. I nogle tilfælde har disse strategier været direkte kilde til tyveri. I andre tilfælde eskalerer tyveri til faretruende og voldelige situationer. Denne eskalerende tyverikultur skaber utryghed blandt festivalgæsterne, der dog synes at bevare en tolerance overfor adfærden. ”Det er bare Roskilde” er et udsagn der går igen, så festivalgæster synes at være indstillet på at ting forsvinder, ligesom konflikter tales ned og betragtes som uønskede under festivalen. Festivalen kan betragtes som en stor investering i tid og penge, og man vil ikke have festivalen ødelagt af nogle få festivalgæsters ”neder’n” opførsel. Det giver andre festivalgæster stort spillerum og mulighed for at strække grænsen til ud over selvsamme grænsen.

I 37% af studiets interviews italesatte festivalgæsterne narkotika som utryghedsskabende. Festivalgæsterne beretter ligeledes om, at de bliver utrygge af at møde narkotikapåvirkede festivalgæster. Vores undersøgelse viser, at der er stemningsforskel mellem gæster, der er påvirket, og dem der ikke er påvirket. Festivalgæster, som er påvirkede, opleves som utilregnelige, for meget, overdrevne, voldelige og farlige. Der er desuden en frygt for ”drugging” blandt festivalgæsterne, vi har ingen konkrete tal på hvor mange, der egentligt oplever det, men i datamaterialet fortælles om festivalgæster der er blevet ”drugget” af venner eller af fremmede. Narkotika skaber således utryghed og frygt blandt festivalgæsterne.

I 2017 oplevede 20 % af de kvindelige gæster at blive rørt ved på en ubehagelig måde (Take Care 2015-2017), hvilket vidner om tilstedeværelsen af en grænseoverskridende seksuel adfærd. Festivalen forsøger at modvirke denne adfærd med kampagnen Orange Together, som vi kvalitativt ser virker, selvom der på festivalen stadig eksisterer grænseoverskridende seksuel adfærd. Denne adfærd kommer til udtryk gennem seksualiserende ølbowlingsregler, og at der stemples ”dislike” på unge kvinders kroppe. Desuden er der eksempler på at unge kvinder uforberedt smides over ryggen af unge mænd, der løber afsted med dem for sjov. Nogle festivalgæster går ind i fremmede menneskers telte uden tilladelse og er krænkende i deres adfærd gennem uønskede seksuelle berøringer. Denne adfærd praktiseres ikke af alle, men af nogle mandlige gæster. Vores data viser, at det primært er kvindelige festivalgæster, som udvikler tryghedsstrategier i forhold til at afværge grænseoverskridende oplevelser. Disse tryghedsforanstaltninger viser sig blandt andet ved altid at have opladt sin telefon, aldrig gå alene eller følge efter andre grupper af mennesker og beskytte hinanden til campingfester og koncerter. De kvindelige gæsters festivaloplevelse og seksualitet begrænses, og det skaber en ulige festivaloplevelse.

I sammenhæng med denne grænseoverskridende adfærd beskrives især campingområderne ‘L’ og N som et ”slaraffenland”. Vores datamateriale og analyse af festivalen som en ferie fra gængs moral og almindelige samfundsnormer rejser spørgsmålet, om hvorvidt den eksperimenterende, frigjorte og løsslupne festivalkultur er med til at legitimere grænseoverskridende adfærd og presse andres grænser.

Her er vores konklusion, at i det omfang den gør det, bør det vække bekymring. På baggrund af vores undersøgelse vil vi anbefale Roskilde Festival følgende indsatser.

10. ANBEFALINGER OG INDSATSER

1. Politi

Vi anbefaler, at festivalen opretholder tilstedeværelsen af politi, da vores datamateriale viser, at festivalgæsterne mener, at polititilstedeværelse på festivalpladsen og i camp-områderne skaber tryghed. Vi er imidlertid usikre på om øget polititilstedeværelse vil øge trygheden. Det anbefaler vi derfor ikke.

2. Tyverikampagne

Vi anbefaler en kampagne, som understreger, at det ikke er god festivalkultur at stjæle fra hinanden – ej heller campingstole og -borde. Kampagnen kan gøres mere nærværende ved f.eks. at have frivillige til at gå rundt på campingpladsen med telt på – evt. speciallavede telte, hvor slogans og måske fakta står på. Kampagnen kan med fordel blive understøttet af en video eller et billede til bannere på festivalen, hvor en campinggæst er iklædt sit telt og holder sin campingstol i hånden og en ramme øl i den anden, imens personen siger: ”Jeg er altid bange for, at I stjæler fra mig”. Kampagnens slogan vil være ”Hvilken festival vil I have?” eller ”Er det god festival feeling at stjæle andres ting?” Dette kan ikke mindske organiseret kriminalitet, men kan mindske ikke-organiseret tyveri udført af almindelige festivalgæster. Vores indsigt i sociale strukturer og relationer ligger til grund for, at vi anser det for muligt at påvirke festivalgæsters moral og kultur på denne måde.

3. Narkotikakampagne

Et forslag til en kampagne der sætter fokus på brug af narkotika som et modstykke til *Orange Feeling* kunne være en film, en slags Roskilde Festival-version af scenarier, hvor en person er på stoffer og tror, de er mere ”til stede” og behagelige end de er: Vi ser en person der danser, taler, har det sjovt – cut til ”den virkelige verden”, hvor alle andre er utrygge ved og bange for personen. Tagline: ”Ved du, hvordan du opleves, når du er på et andet niveau?” Denne kampagne tager udgangspunkt i, at festivalgæster specifikt italesætter, at det er ubehageligt/underligt, når festivalgæster er på et andet plan, eller et andet bevidsthedsniveau, på grund af stoffer.

4. Ekstra lys

Vores datamateriale viser, at gæsterne er utrygge ved mørke af flere grunde. Det er svært at orientere sig, og folk føler større ubehag ved andre gæster, idet man ikke kan se hinanden ordentligt og ikke gøre sig klar på, hvem man har med at gøre. Det gælder både i forhold til tyveri, gæster påvirket af narkotika og især i forbindelse med grænseoverskridende seksuel adfærd. Derfor anbefaler vi at opsætte mere lys. Vi anbefaler især lys ved hegnet og i mørke ubefolkede områder, da festivalgæster opfatter hegnet og mindre befolkede områder som utrygge.

5. Bogstavtårne og Pejlemærker

Vi anbefaler at genindføre bogstavtårnene med lys i. Det vil hjælpe gæsterne til at orientere sig om natten, hvis de bliver utrygge eller har brug for at søge hjælp. I denne sammenhæng anbefaler vi også pejlemærker. Pejlemærkerne kan tage form som kunstværker, måske statement/aktivistisk kunst, eller som et samarbejde med f.eks. DTU eller kunstneriske uddannelser om bæredygtig lyssætning på campingområdet. Alle campingområder kan eventuelt tildeles forskellige temaer. For eksempel kan et område være "Arktis". Så ved man, at skal man skal gå efter Arktis, hvis man er faret vild. Pejlemærkerne skal naturligvis kunne ses om natten, enten ved at der er lys i dem, eller tilstrækkeligt lys omkring dem.

6. Lyserøde veste, tryghedsveste – superfrivillige

Der er enighed om, at tilstedeværelsen af frivillige ikklædt orange veste er tryghedsskabende. Festivalgæster italesætter dog, at det trækker ned, at de er almindelige festivalgæster som dem selv, og at de underinformerede i forhold til håndtering af krisesituationer. Vi anbefaler derfor indførelsen af en lyserød vest, der skal sidde på en ny kategori af frivillige. Vesten skal være lyserød/pink, da det er en farve, der skiller sig ud og er nem at se på afstand. De nye veste skal inden festivalen trænes på kurser i krisehåndtering. Desuden skal en kampagne på festivalen forklarer, at disse lyserøde veste er særligt trænede superfrivillige, man altid skal kunne henvende sig til. Vi anbefaler, at 30 af disse frivillige indsættes i områderne C, F, G, L og N hver nat under festivalen. De er specielt trænede til at imødekomme de utryghedsskabende fænomener, vi har identificeret om natten i forbindelse med tyveri, narkotika og især med frygten for seksuel grænseoverskridende adfærd. Deres opgaver rangerer fra at ledsage utrygge gæster, at være tilgængelige for gæster, som bliver utrygge til at identificere spændinger mellem festivalgæsterne og kontakte politi. De frivillige vil skabe tryghed for gæster, som de ledsager, forebygge tyveri og nogle former for overgreb, da deres tilstedeværelse vil medføre selvregulerende adfærd blandt festivalgæsterne.

7. Samtykkekampagnen Orange Together

Vores undersøgelse vidner om, at kampagnen Orange Together har positiv indflydelse på festivalgæsterne. Derfor anbefaler vi, at den forsætter, men i intensiveret grad. Vi anbefaler Roskilde Festival fremover at inkludere det ”drugge” i Orange Together/Take Care-projektet og kampagnen, eftersom det henhører problematikker med overgreb og samtykke og bør tilgås sådan. Det er et samtykke-problem på linje med overgreb.

8. Solidarity - på campingområdet

Vi anbefaler, at Roskilde Festival i forlængelse af Solidarity Now-fokusset fra år 2019, trækker konceptet ind på campingområdet. Vi identificerer et problem i det nonchalant forhold til tyveri der er blandt festivalgæsterne. Tyveri kan fremhæves som et solidaritetsproblem, idet man ødelægger andres festivaloplevelse.

9. Øget behov for kvalitativ forskning

Det kultursociologiske blik på adfærd og kultur bidrager med en forståelse af, hvordan folk agerer socialt og skaber mening i verden omkring sig. Det vil sige den måde, de forstår andre menneskers adfærd på. Det er et centralt metodisk greb til at forstå den kultur, som udfolder sig på festivalen. Vi anbefaler yderligere kvalitativ forskning, fordi denne rapportts indsigter kan styrke den eksisterende kvantitative forskning, og bidrage til mere værdifuld viden om, hvordan man styrker festivalkulturen og sikkerheden festival og i sidste ende festivalgæsternes oplevelse og erfaringer. Vi anbefaler, at Roskilde Festival afsætter midler til et 3 måneders kvalitativt forskningsprojekt på festivalen. Forskningsprojektet skal finde sted fra medio juni til medio september i 2020. Herunder er eksempler på projekter, vi også ser behov for at gennemføre:

- Et forskningsprojekt med fokus på flirt- og seksualitetskultur på festivalen. Det ville give Orange Together-kampagnen videnskabelig rygstøtte og bidrage med viden om, hvordan man kan skabe en kulturforandring, i forhold til seksualitet, grænser og samtykke. Med sådant et projekt ville man samtidig kunne udfærdige en detaljeret uddannelsesguide til de lyserøde veste og det frivilligpersonale, som skal arbejde med festivalgæsternes konflikthåndtering og grænseoverskridende oplevelser og overgreb.
- Vi anbefaler et studie af den tryghedsskabende omsorgskultur, der eksisterer på festivalen. Dette studie skal undersøge, hvordan ”bystander” effekten virker, og hvorledes festivalen kan påvirke deres gæster til i endnu højere grad at holde øje med og passe på hinanden.
- Et studie af hvordan medierne påvirker festivalgæsterne og deres oplevelse af og forventninger til festivalen. Vores data viser, at festivalgæsterne påvirkes af og tager stilling til mediernes

fremstilling af seksualitetskultur festivalen. Vi anbefaler dette studie på baggrund af, at vores data antyder en uoverensstemmelse mellem mediernes fremstilling og gæsternes oplevelse. Vi ser derfor en anledning til at undersøge mediernes fremstilling af Roskilde Festival i sammenhæng med gæsterne oplevelser på festivalen.

- Vores data viser, at “drugging” er et problem blandt festivalgæsterne. Det er et uudforsket og aktuelt ungdomsproblem, som vores materiale antyder forværres. Der er således grundlag for en undersøgelse af fænomenet “drugging” på festivalen. Dette projekt bør handle om at kortlægge, hvor og hvordan “drugging” sker samt festivalgæsters manglende tilgang til det som et overgreb.
- I forhold til tyveri på festivalen er det relevant at undersøge festivalgæsternes økonomiske forhold, og hvordan tyveri på festival skævvrider mulighed for deltagelse. Vores data antyder, at det er muligt at ankomme til festivalen og deltage ved at stjæle sig til ting. De festivalgæster som bliver bestjålet i betydeligt omfang og derfor ikke kan fortsætte, må enten forlade festivalen eller stjæle sig til ting. Tab i forbindelse med tyveri synes at blive genoprettet enten gennem mere tyveri eller ved købe sig til nyt udstyr for dem der har råd. Der er således risiko for en social skæv slagside ved den stigende udbredelse af tyveri blandt festivalgæsterne. Dette kan føre til øget homogenisering af de unge, skabe ulige vilkår for mulighed for deltagelse på festivalen og svække mangfoldigheden.
- Der eksisterer forskellige narrativer omkring det at være på Roskilde Festival. Derfor kunne det være spændende at kortlægge de forskellige narrativer om, hvad Roskilde er, og hvad der gør det til en god festival. Undersøgelsen vil bidrage med viden om, hvordan disse narrativer påvirker gæsterne og deres festivaloplevelse. En sådan undersøgelse vil hjælpe Roskilde med at skabe en bedre festival for gæsterne i fremtiden, og hvordan de opretholder dens stærke festival DNA og brand.

11. LITTERATURLISTE

Bryman, Alan (2012): *Social Research Methods*, 4th Edition. Oxford, UK: Oxford University Press

Cohen, Anthony P. (1984): *Participant observation*. I *Ethnographic research: A guide to general conduct*. Red R.F. Ellen & R. Firth, pp. 216-229. London: Academic Press

Oxlund, Bjarke (2009): *Kærlighedens Topografi: Forskning som en rejse i et moralsk landska*. I: *Mellem mennesker*. København: Hans Reitzels Forlag

Halkier, Bente (2002): *Fokusgrupper*. Samfundslitteratur og Roskilde Universitetsforlag

Gammeltoft, Tine. (2010): *Intimiteten. Forholdet til den anden*. I *Ind I Verden. En Grundbog i Antropologisk Metode*. Red. Hastrup, Kirsten, pp. 247-273. København: Hans Reitzels Forlag

Leech, Beth L (2002): *Asking Questions: Techniques for Semi structured Interviews*

Political Science and Politics. Vol. 35 (4): pp. 665-668

Rod, Morten Hulvej, & Tutenges, Sebastien (2009): *We Got Incredibly Drunk...It Was Damned Fun: Drinking Stories among Danish Youth*, Journal of Youth Studies, Vol. 12(4), pp.355–370.

Rapporter og udgivelser

Midt- og Vestsjællands Politi (2019a): *RF Statistik 2019*, 8. juli 2019,

<https://politi.dk/-/media/mediefiler/dokumenter/mvsjæe/statistik-rf19-enderlig.pdf?la=da&hash=0C1F9FD1FC8852D06D30AFEC4459BB11BA75EA9E>

Midt- og Vestsjællands Politi (2019b): *Roskilde Festival 2019 uddrag af døgnrapport fra tirsdag 020719 til onsdag 030719*, 3. juli 2019 <https://politi.dk/midt-og-vestsjaellands-politi/doegnrappporter/roskilde-festival-2019-uddrag-af-doegnrappport-fra-tirsdag-020719-til-onsdag-030719/2019/07/03>

Roskilde Festival (2017): *Take care. Undersøgelse af adfærd. Roskilde Festival 2015-2017*,

<https://www.roskilde-festival.dk/media/1493/take-care-2015-2017.pdf>

Nyhedsartikler og andre kilder

BT (2019): *Stigning i antallet af anmeldte voldtægter og voldssager på Roskilde Festival*,

af Jeppe Elkjær Andersen, Laura Rode Nygaard, Bo Poulsen og Kristian Dam Nygaard, 4. juli 2019 <https://www.bt.dk/roskilde-festival/stigning-i-antallet-af-anmeldte-voldtaegter-og-voldssager-paa-roskilde>

Copenhagen Business School (2019): *How booty grabbing and catcalls at Roskilde Festival became a research project*.

Journalistisk artikel af Anne M. Lykkegaard, 5. august 2019

<https://cbswire.dk/how-booty-grabbing-and-catcalls-at-roskilde-festival-became-a-research-project/>

Ekstra Bladet (2014), *Roskilde: Politiet efterforsker festival-voldtægt*,

af Jesper Rise Børjesen, 3. juli 2014

<https://ekstrabladet.dk/musik/dkmusiknyt/article4903818.ece>

Ekstra Bladet (2019a): *Organiserede Soundboks-tyve anholdt*,

af Rune Melchior Sjørvad, 7. juli 2019

<https://ekstrabladet.dk/roskilde/nyheder/organiserede-soundboks-tyve-anholdt/7704180>

Ekstra Bladet (2019b): *Usædvanligt mange anmeldelser om voldtægt på årets Roskilde Festival*, af Patrick Thomas, 7. juli 2019 <https://ekstrabladet.dk/roskilde/nyheder/usaedvanligt-mange-anmeldelser-om-voldtaegt-paa-aarets-roskilde-festival/7704397>

Gaffa (2019): *Roskilde-talskvinde: "Skønt at se, hvordan publikum har taget imod den nye plads"*, af Ole Rosenstand Svidt, 9. juli 2018

<https://gaffa.dk/artikel/138451/roskilde-talskvinde-skont-at-se-hvordan-publikum-har-taget-imod-den-nye-plads>

Jyllands-Posten (2019): *Der er anmeldt flere voldsepisoder end nogensinde på Roskilde Festival* af Signe From Jensen, 6. juli 2019

<https://jyllands-posten.dk/indland/politiretsvaesen/ECE11487994/Der-er-anmeldt-flere-voldsepisoder-end-nogensinde-p%C3%A5-Roskilde-Festival/>

Kvinfo (2019): *Fakta om voldtægt*

af Niels Bak Henriksen, 27. august 2018, opdateret 08. februar 2019

<https://kvinfor.dk/fakta-om-voldtaegt/>

Politiken (2017): *Roskilde uden samtykke*

Artikelserie af Sandra Brovall, 26. juni - 30. juni 2017; 22. januar 2018; 4. juli 2018

https://politiken.dk/tag/main/Roskilde_uden_samtykke

Politiken (2018): *Louise blev gruppevoldtaget på Roskilde Festival: »Mine voldtægtsmænds familie, deres venner, vores samfund, Roskilde Festival, drukkulturen – alle har en del af ansvaret,*

Af Lea Wind-Friis & Sandra Brovall, 30. juni 2018

<https://politiken.dk/kultur/art6610691/%C2%BBMine-voldt%C3%A6gtsm%C3%A6nds-familie-deres-venner-vores-samfund-Roskilde-Festival-drukkulturen-%E2%80%93-alle-har-en-del-af-ansvaret%C2%AB>

Ritzau (2018): *Færre tyverier på Roskilde Festival end tidligere år*, 5. juli 2018

<https://www.fyens.dk/indland/Faerre-tyverier-paa-Roskilde-Festival-end-tidligere-aar/artikel/3268489>

Sjællandske Medier (2019): *Rumænske brødre stjal højtalere I stor stil*,

8. juli 2019

<https://sn.dk/Roskilde/Rumaenske-broedre-stjal-hoejttalere-i-stor-stil/artikel/854668>

TV2 (2019): *Rekordmange voldtægter anmeldt på Roskilde Festival*.

Af Maja Kærhus Jørgensen, 8. juli 2019

<https://nyheder.tv2.dk/samfund/2019-07-08-rekordmange-voldtaegter-anmeldt-paa-roskilde-festival>